

Social-Demokraten

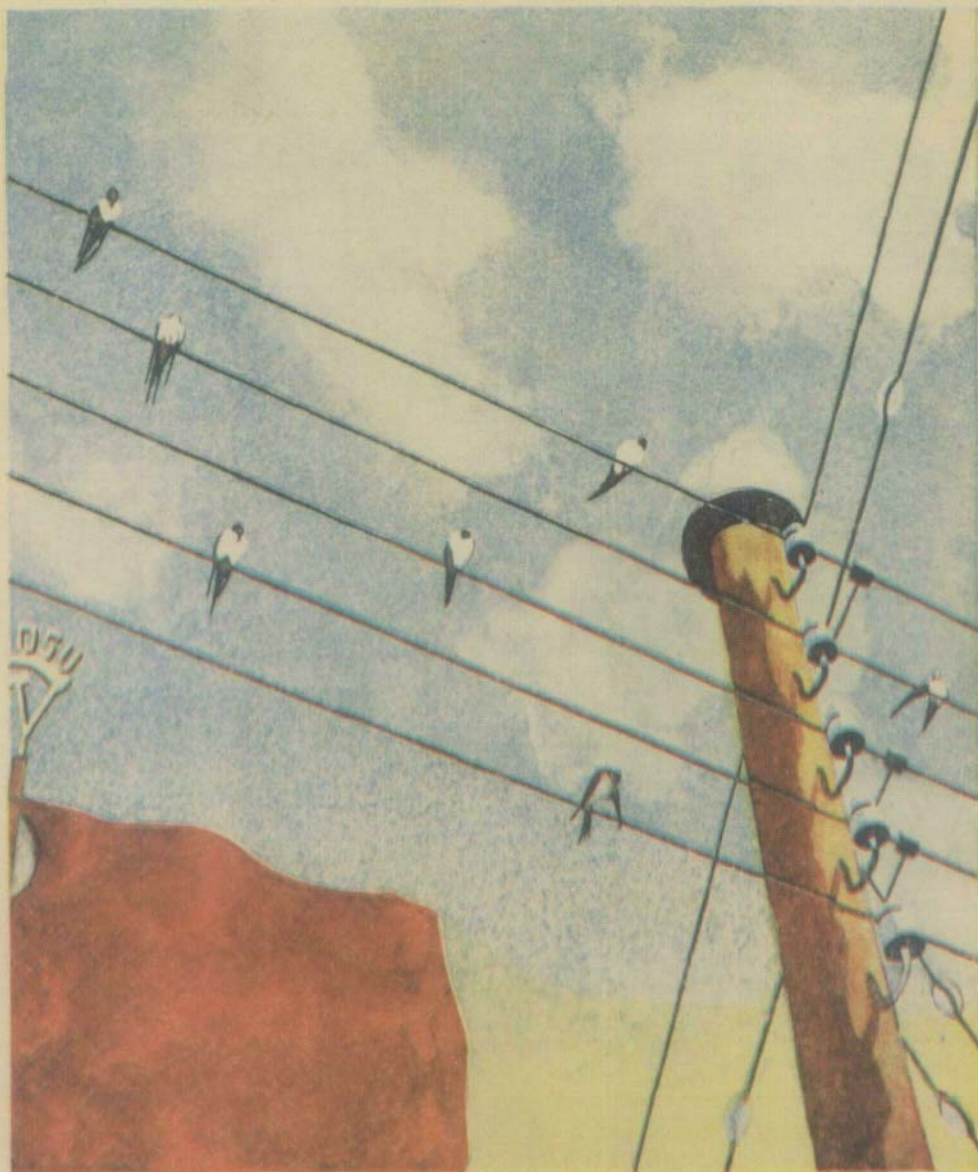
»HJEMMETS SØNDAG« sidste Uge
trykt i 98,770 Ekst.

HJEMMETS SØNDAG

Nr. 102
I København Søndag den 13. April 1936

SØNDAGSTILÆGET REDIGERET AF
ARNE MELGAARD

65. Aarg.
I Provinsen delvis Lørdag den 11. April 1936

Under Foraarets lyse Himmel drager Ungdom ad Landevejen ud . . .

Tegning af R. Johansen

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og
Arkiv
Årsskrift 1999

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

Årsskrift 1999

ABA 2000

Indhold

ABA i 1999. Ved Henning Grelle / 3

ABA's bøger og blade på nettet. Af Hans Uwe Petersen / 9

Broby-Johansen - en central outsider i det 20. århundrede. Af Olav Harsløf / 12

Laura Alkjærsg-Hedebøl - en pioner i arbejderoplysningens tjeneste. Af Anette Eklund Hansen / 18

Katolske arbejders arkiv. Af Jens Erik Kofoed Pedersen / 26

En bladtegner i ABA. Af Harald Wolbersen / 29

Mikrofilm i ABA. Ved Ole Arent / 33

Jubilæumsskrifter 1998-99. Ved Dorte Ellesøe Hansen / 41

Afleveringer til ABA i 1999. Ved Dorte Ellesøe Hansen, Anette Eklund Hansen og Karen Kræmer / 44

Medarbejdernes aktiviteter / 51

Indholdsfortegnelse for Årsskrift 1-15, 1984-1999/53

Copyright © ABA 2000

Nørrebrogade 66 D, 2200 København N

Tlf.: 35 36 15 22, Fax: 35 36 32 22.

e-mail: aba @ aba.dk

Redaktion: Henning Grelle og Gerd Callesen

Billedredaktion: Karen Kræmer

Oplag: 4.000

Sats og produktion: Erik Justesen

ISSN 0900-2723

Omslagets forside: Broby-Johansen skrev og tegnede til Hjemmets Søndag i trediverne. Søndag d. 12. april 1936 havde han tillige illustreret bladets forside. (ABA)

Omslagets bagside: Eksempel på Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbunds, HK's propagandaforestillinger i 1940'erne. Gammelt diapositiv på glasplade fundet frem af billedarkivets gemmer i forbindelse med HKs jubilæumsforberedelser. (ABA)

ABA i 1999

Året 1998 var et rekordår med 2000 registrerede fremmødte brugere, over 20.000 ekspeditioner og et stort, men ukendt antal telefonopringninger. Tallene for fremmødt i billedarkiv og udlån viser at vi kommer et stykke over 2000 lånere i 1999. De endelige tal for ABAs udlån kan læses i slutningen af denne beretning.

ABAs virksomhed i 1999 har været præget af tre hovedaktiviteter. 1. Fagbevægelsens fælles bibliotekssystem (FFB) 2. Arbejdet med samlingerne og den store tilvækst samt 3. Fremtidens drift, struktur og arbejdsopgaver. Sidstnævnte har af flere grunde optaget ABAs medarbejdere i de seneste måneder, hvorfor det vil blive omtalt i afsnittet om fremtiden.

Fagbevægelsens fælles bibliotekssystem

I midten af 1999 stod ABA i et vadeded. Vi havde et bibliotekssystem som der var stor utilfredshed med og som ikke var år 2000 sikret. Vi havde gennemprøvet to andre bibliotekssystemer, hvoraf det ene - et amerikansk system - var at foretrække, men vanskeligt kunne tackle danske formater.

Gode råd var dyre. ABA havde i samarbejde med følgeudvalget (LO og Net-medier) besluttet, at kontrak-

ten med leverandøren af det eksisterende bibliotekssystem skulle opsiges, og det skulle ske et halvt år før den 31. december 1999. Forinden skulle der findes et nyt system. Derfor blev der taget kontakt til firmaet Mikromarc - et norsk firma med en dansk afdeling. Mikromarc var en gammel bekendt som leverandør af ABAs første bibliotekssystem fra 1990-95. Mikromarc havde udviklet et nyt og moderne bibliotekssystem, hvad ABA var bekendt med. Firmaet havde imidlertid ikke udviklet et tilhørende tidsskriftsmodul, hvorfor ABA ikke havde anset systemet som værende et godt bud på et nyt system.

Af de første kontakter fremgik det imidlertid at Mikromarc havde et tidsskriftsmodul på udviklingsstadium. Og med en forudsætning om at et sådant kunne ligge færdigt inden år 2000, optog ABA forhandling med firmaet og forhandlede kontrakt om køb.

Samtidig blev det klart at FFB skulle videreføres i samarbejde med Net-medier og drives i fællesskab af de to institutioner. Det betyder:

1. ABA og Net-medier har indgået en samarbejdsaftale.
2. En særlig kontrakt vil blive indgået med de tilsluttede biblioteker og eventuelt nye parter i samarbejdet.
3. ABA har fået midler af Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek til køb af Mikromarc. Omkostningerne til drift af FFB betales af Net-medier og

ABA og til dels de deltagende biblioteker.

Som konklusion må det understreges at ABA forventer sig meget af det ny bibliotekssystem. Det er enkelt, købsprisen er rimelig og navnlig er de årlige driftsomkostninger attraktive.

Samlingeme

Biblioteket

Skiftet fra bibliotekssystemet Aleph til Mikromarc har naturligt medført omstillingsproblemer i biblioteket, forsinkelser i de enkelte arbejdsgange samt forbrug af tid til indlæring af det ny system. Det er hensigten at der skal udarbejdes såvel en trykt brugervejledning som en elektronisk guide på ABAs hjemmeside. Det vil ske, når systemet er fuldt installeret og i virksomhed i foråret 2000.

Biblioteket har i øvrigt koncentreret opgaverne om indkøb, klassifikation og katalogisering af ny litteratur samt indtastning af tidsskriftsbestanden. Samtidig hermed anvendes der fortsat tid til at overføre de dele af kortkataloget, som i sin tid ikke kunne scannes. Det drejer sig bl.a. om danske fagorganisationers trykte protokoller og beretninger, som er vigtige at få klargjort til databasen. Også i selve scanningen opstod der fejl, der søges rettet, når de findes.

Biblioteket har arbejdet med en fornyelse af udlånsregler, herunder en gebyrpolitik for for sent afleverede bøger og tidsskrifter. Spørgsmål om placering og udlån af CD-rom mediet er også kommet på plads.

Biblioteket har modtaget en række bogsamlinger fra privatpersoner: Erik Ib Schmidt, Harry Christensen, Lise Barfod og Oluf Unnerup. I forbindelse med arkivafleveringer har biblioteket modtaget litteratur og tryk-

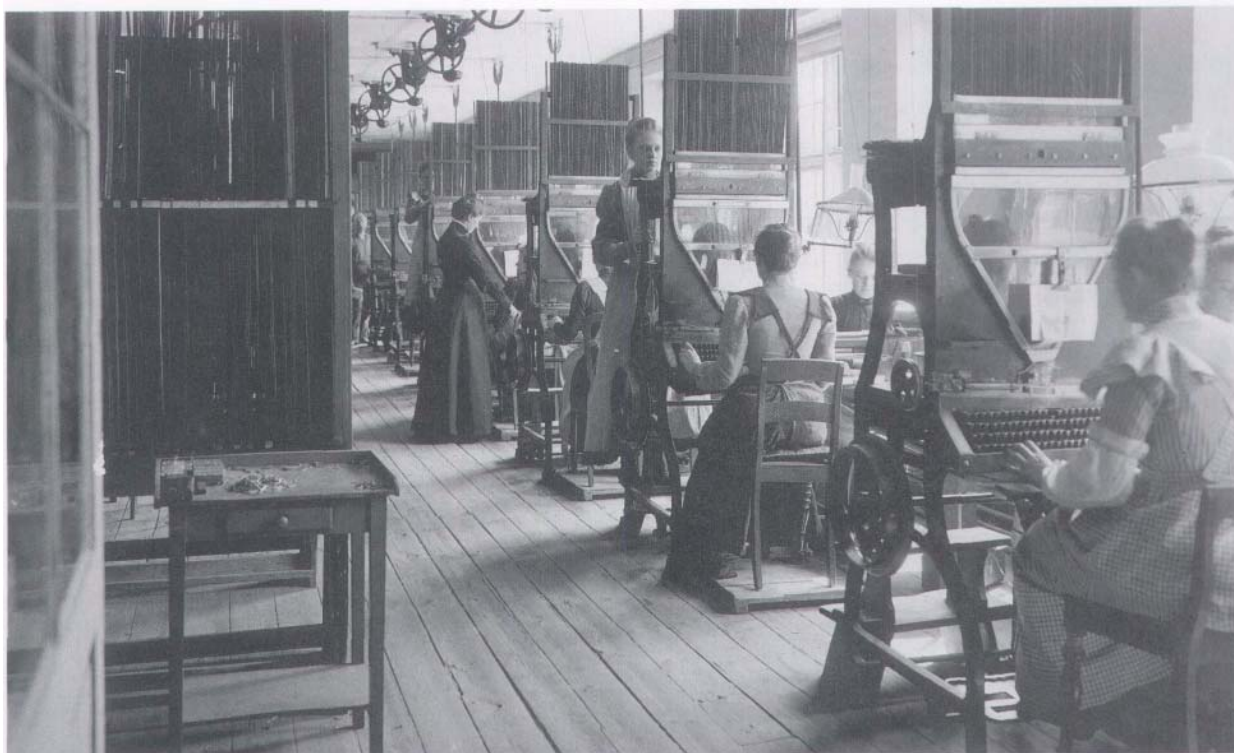
Tre kvindelige sættere betjener en meget tidlig form for sættemaskine. Med ryggen til sidder skriveren, ståendes en 'aflægger', der genplacerer de anvendte matricer, og endelig er der kvinden, der håndterer de færdige satser. Hun sidder med ansigtet til fotografen. Den sortklædte kvinde midt i billedet, der taler med en af maskinsætterne, er formentlig faktoren. Undersøgelser udarbejdet af den Typografiske Provinsforenings bestyrelse oplyser, at ligelønsprincippet var fastslået allerede i 1887, og endvidere at læringe var berettiget til at bryde deres kontrakt, hvis trykkerier antog kvinder på ringere vilkår end mændenes. Dette år var der fem kvindelige sætterlæringe og sytten sættersker. Billedet viser altså en ganske særlig arbejdsplads, og det må være taget omkring århundredeskiftet. Det er fundet i den store billedaflevering fra Grafisk Forbund. (ABA, fotograf Peter Elfelt)

sager fra en række organisationer.

Biblioteket har i 1999 haft to personer i jobtræning. Begge er fratrådt. Biblioteket har også haft en praktikant, som formentlig er den sidste inden for den nærmeste tid. ABA har haft praktikanter fra Biblioteksskolen i årtier. Nu lægges uddannelsen om.

Arkivet

Arkivet har i lighed med tidligere år modtaget meget store afleveringer fra LO, FOA, sømændene, Socialdemokratiet, SF m.fl. Den seneste store aflevering er fra Grafisk Forbund, der indeholder materiale fra bogbindere, litografer, fotografer og typografer. Afleveringer-

ne herfra er en konsekvens af forbundets opløsning pr. 31. december.

De private personarkiver er forøget med store afleveringer fra Gert Petersen og Henry Grünbaum samt efterladte papirer fra Kaj Bundvad og Per Hækkerup.

Arkivet har sammenlagt modtaget ca. 300 flyttekasser materiale, hvorfor lagerkapaciteten er stærkt begrænset. Selv om der gøres et stort arbejde med at registrere og tilgængeliggøre arkiver, er det vanskeligt at holde trit med de årlige tilvækster.

I arkivet er udviklingsarbejdet med en kravspecifikation til en arkivdatabase nået meget langt. Vi har undersøgt en række udenlandske programmer, men

overvejer også at anvende biblioteksprogrammet til arkivalierne.

I arkivet har været beskæftiget en medarbejder i jobtræning (vedkommende er fratrådt). Arkivet har behandlet 150 adgangsansøgninger efter de nye regler, som blev fastsat i slutningen af 1998.

Udlånsordning i Arkiv og Bibliotek

I sommeren 1999 foretog vi en omlægning af AB As udlån, hvor henholdsvis arkiv og bibliotek fik hver sin selvstændige ekspedition, men med fælles læsesal. Ordningen var tænkt som et eksperiment, der skulle vurderes ved slutningen af året.

Hensigten var at den enkelte bruger straks skulle betjenes af specialister fra enten arkivet eller biblioteket efter forespørgsels karakter og indhold. Ordningen var tillige foranlediget af nye tilgængelighedsregler for brug af arkivmateriale.

Ordningen har fungeret tilfredsstillende i et halvt år. Selv om bibliotek og arkiv har vagt og ekspedition i samme tidsrum, har det betydet mere tid til behandling af samlingerne og forbedret ekspedition af brugerne. Hensigten er at ordningen skal fortsætte.

Billedarkivet

Billedarkivet har i 1999 haft et meget stort udlån og en betydelig tilvækst af nye fotosamlinger. Ikke mindst afleveringen fra Grafisk Forbund forøger samlingen med ca. 30.000 nye fotos og lysbilleder. Afleveringen omhandler i øvrigt også fagbladet Grafia's store samling.

Billedarkivet har haft en medarbejder i jobtræning, hvilket har medført opstarten på den omfattende registrering af den meget store lysbilledsamling. Dermed er en større samling moderne fotografier blevet tilgængelige.

Selv om den afgiftsbestemte billedbetjening har forøget indtægterne i afdelingen, vil priserne blive justeret pr. 1. januar år 2000. AB As billedarkiv er særdeles meget benyttet af en meget bred kreds af brugere inden for medier og forlagsverden. Personalet på knap to årsværk har derfor meget lidt tid til bevaring og registrering af nyerhvervede samlinger.

Forskning og formidling

ABA udsendte årsskrift 1998 i foråret 1999. De 4000 eksemplarer er udsendt og fordelt gennem organisationerne.

Den 1. april afsluttede ABA sit eksternt finansierede erindringsprojekt, som har eksisteret i en årrække. Projekterne har været gennemført i samarbejde med Nationalmuseet og Arbejdermuseet. En bog med erindringer fra tekstil- og beklædningsområdet udkom i sommeren og en bog med erindringer fra HK-området udkom kort før årtusindskiftet.

ABA har søgt henholdsvis LO og år 2000 fonden om støtte til udgivelse af et værk med arbejderbevægelsens plakater præsenteret i politisk og historisk sammenhæng. Dette projekt fik afslag begge steder og er foreløbig skrinlagt.

Den tidligere omtalte AIC-sag (se AB As årsskrift 1998) har i efteråret fået den udgang, at der er nedsat en kommission med historikere og jurister, der skal kulegrave udviklingen fra 1945 til 1989. Kommissionen har søgt om adgang til AICs arkiv og adgangen er bevilget. Spørgsmålet om en almindelig adgang til AIC-arkivet vil blive overvejet, efter at kommissionen har gjort sit arbejde.

ABAs akademiske medarbejdere har stået for en række udgivelser og artikler i 1999. En fortegnelse over de enkeltes bidrag vil foreligge bagest i årsskriftet.

ABA år 2000

Udviklingen i ABAs økonomi i det ny årtusind er ikke opmuntrende. LO's tilskud vil falde for hvert år frem til 2004. Det betyder, at ABA får vanskeligt ved at få dækket almindelige omkostningsstigninger og må ty til besparelser. Det er naturligvis en uheldig situation i en tid,

hvor ABAs IT-omkostninger stiger drastisk og hvor tilvæksten i arkiver og samlinger stiger hurtigere end nogensinde tidligere.

ABAs bestyrelse er bevidst om den negative udvikling og der vil blive arbejdet kraftigt for at skaffe flere ressourcer til ABA.

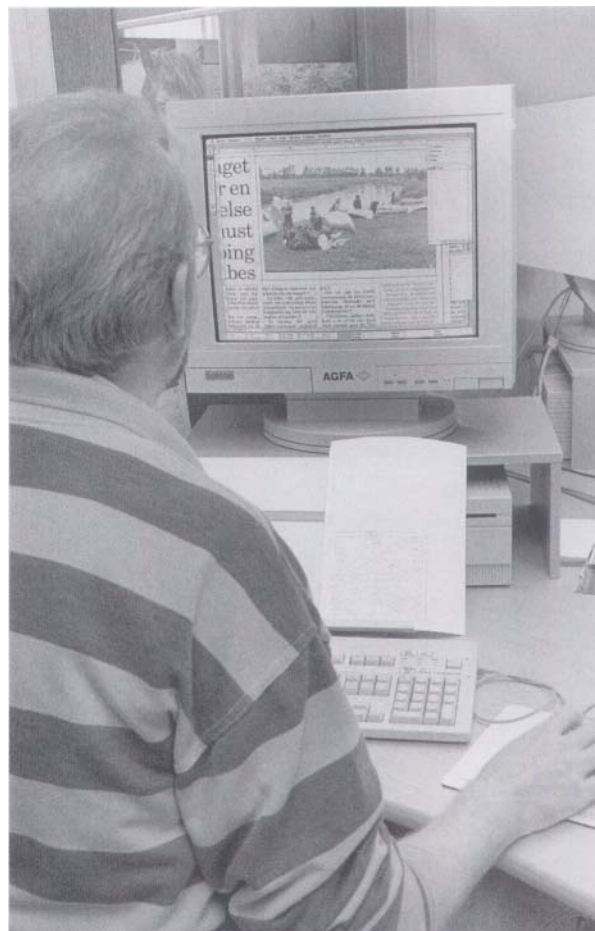
I november 1999 tog ledelse og medarbejdere hul på en diskussion om fremtidens ABA. Det skete på en endags virksomhedskonference, hvor en række problemer, rutiner og målsætninger blev debatteret.

Hensigten er at der skal arbejdes videre med en lang række spørgsmål - og ikke overraskende var der kun få nemme løsninger.

Det bliver imidlertid vanskeligt at finde konstruktive løsninger såfremt ABA ikke tilføres ressourcer i de næste fire år. De opgaver, som ABA løser i dag, kan ikke løses med færre midler i morgen!

ABAs bestyrelse i 1999

Harald Børsting, LO (formand) Dorrit
Andersen, Landsarkivet for Fyn Willy Stig
Andersen, Socialdemokratiet Ole Askvig,
AOF Torben Bach, SiD
Niels Senius Clausen, Roskilde Universitetsbibliotek
Peter Faarbæk, Socialdemokratiet Peter Ludvigsen,
Arbejdermuseet Claes Lyngholm Andersen, Det
Kooperative Fællesforbund i Danmark Bjarne
Salomonsen, A-Pressen Erik Strange Petersen, SF AH
Gerd Callesen, ABA Anette Eklund Hansen, ABA

Computer fremstillet sats, hvor den moderne typotekniker kan fremstille alle former for sats - brødtekst, overskrifter, billedbehandling og diverse former for annoncer. Fra midten af 1970 'erne til nu er alt bly forsvundet fra grafisk produktion. Billedet er taget på Midtjyllands Avis i Silkeborg i 1992 og er havnet i ABAs billedarkiv sammen med resten af fagbladet Gra-fia 's billedsamling. (ABA, fotograf Jens Anker Tvede-brink)

Henning Grelle, ABA Gitte
Lunde Johansen, ABA Eva
Nancke, ABA

ABAs medarbejdere i 1999

Forretningsfører Henning Grelle Sekretær
Kirsten Dahl (fratrådt februar) Assistent
Tine Marstrand

Arkiv

Afdelingsleder Anette Eklund Hansen
Bibliotekar Hannah Linden
Arkivar Jens Erik Kofoed Pedersen (vikar)
Assistent Per Askbo
Militærnægter Rasmus Mariager (fratrådt oktober)
Militærnægter Pelle Larsen
Jobtræning: John Bundgaard (fratrådt april)

Bibliotek

Afdelingsleder Gerd Callesen Bibliotekar
Dorte Ellesøe Hansen Bibliotekar Gitte
Lunde Johansen Bibliotekar Bjarne
Frandsen (vikar) Assistent Ole Arent
Assistent Eva Nancke
Jobtræning: Torben Eggers (fratrådt oktober)
Jobtræning: Robin Bo Andersen (fratrådt januar)
Praktikant Jesper Lyngbye (fratrådt)

Billedarkiv

Billedarkivar Karen Kræmer
Stud. mag. Mia Münster Svendsen (fratrådt november)
Assistent Marion Bradtberg (tiltrådt november efter
barselsorlov)
Jobtræning: Keld Andreasen (fratrådt november)
Praktikant Harald Wolbersen (fratrådt september)

Erindringsprojekt

Inge Post (fratrådt april)

Biblioteksprojekt

Projektleder Hans Uwe Petersen Bibliotekar Marianne
Bagge Hansen (fratrådt 31. december) Bibliotekar
Freddie Nielsen

Statistik

Antal besøgende i bibliotek, arkiv og billedarkiv: 2.173.

Udlån af bøger, tidsskrifter, plakater, faner m.v.:
9.735, heraf udlån til andre biblioteker: 734. Fornyelse af
bøger m.v.: 5.182.

Ekspederede arkivenheder til læsesal: 6.241. Heraf
til andre bibliotekers læsesale: 962.

Ekspederede billeder til læsesal: 3.903. Ekspederede
billeder til affotografering: 1.269. Ekspederede foto-
kopierede billeder: 880.

Billedarkivet havde 204 besøgende og 565 telefoniske
henvendelser.

Henning Grelle

AB A's bøger og blade på nettet

Af Hans Uwe Petersen

Langt om længe er det lykkedes at realisere en af hovedmålsætningerne med projektet 'Fagbevægelsens Fælles Bibliotekssystem': en inter- og intranet adgang til ABA's og de øvrige FFB-bibliotekers bøger og blade fra en web-browser. Vejen hertil har været meget lang. I stedet for ICL's ALEPH system benytter FFB nu Mikromarc, der produceres af Norsk Systemutvikling (NSU).

Mikromarc, et PC-baseret bibliotekssystem, er solgt til mere end 2000 biblioteker i Skandinavien (herunder 190 biblioteker i Danmark). Skiftet fra det Unix-base-rede Aleph til det Windows NT-baserede Mikromarc blev gennemført fra efteråret 1999.

Siden marts i år har der været adgang til ABA's bøger og blade fra nettet. Denne mulighed har bibliotekerne på LO-skolen og Roskilde Højskole også benyttet sig af, mens de øvrige FFB-biblioteker (Esbjerg Højskole, FOA, HK Forbund, HK's kursusejendomme Christiansminde og Færggården, KAD, LO og TIB) indtil videre har valgt kun at benytte Mikromarcs web-grænseflade som intranet-service.

Mikromarcs web-grænseflade giver mulighed for at søge efter bøger og blade i en base ad gangen. Selve søgefaciliteterne omfatter: - *Enkelt Søg*: fritekstsøgning i alle felter, søgning på

titel, forfatter, emne og udgivelsesår

- *Udvidet Søg*: mulighed for valgfri kombination af 4 søgeudtryk i en ligeledes valgfri udvælgelse af felterne: forfatter, titel, emne, forlag, ord i titel, signatur, klassifikationsmærke, serie og
- *Index Søg*: her kan man få vist posterne ordnet efter samtlige indekser (emneord, forfatter, forlag, titel, korporationsnavn m.m.) og derefter begrænse listen ved f.eks. at indtaste 'k' for kun at se de poster i det valgte indeks, der starter med 'k'.

Søgeresultatet vil altid fremkomme som en liste over fundne titler. Fra denne liste er der herefter adgang til at få vist detaljerede oplysninger om de enkelte titler.

ABA tilbyder - indtil videre som det eneste FFB-bibliotek - mulighed for at bestille fundne titler direkte fra nettet. Denne service er dog begrænset således, at låneren selv skal afhente det ønskede materiale på ABA. Andre brugere må fortsat benytte sig af muligheden for at bestille materiale i ABA gennem deres lokale bibliotek.

Af sikkerhedshensyn er der for nuværende ikke mulighed for at se, hvilke bøger man aktuelt har lånt i ABA. Fornyelser kan ligeledes ikke foretages fra intranettet.

Prøv selv mulighederne på følgende adresser:

- ABA: <http://www.aba.dk/ffb/>
- LO-skolen: <http://www.aba.dk/loskolen/>
- Roskilde Højskole: <http://www.aba.dk/roshoj/>

Den røde portal

Som nævnt giver bibliotekssystemets web-grænseflade som standard kun adgang til et bibliotek ad gangen. I et samarbejde med Mikromarc og Index Data har ABA dog også etableret en slags webportal for FFB. Under benyttelsen af den såkaldte Z39.50 protokol er der herfra mulighed for at søge efter bøger og blade i flere biblioteks-baser på en og samme tid. For tiden er der fra biblioteksportalen adgang til 3 FFB-biblioteker: ABA, LO-skolen og Roskilde Højskole. Derudover kan der samtidig søges i Det kongelige Bibliotek, Roskilde Universitets Bibliotek, Aalborg Universitetsbibliotek, Handelshøjskolens Bibliotek i København, de svenske (Libris) og norske (Bibsys) nationale bogbaser og også Library of Congress i Washington.

Også FFB's Biblioteksportal giver mulighed for at vælge mellem:

- *Enkelt Søg*, dvs. en fritekstsøgning og
- *Udvidet Søg*. Her kan der igen anføres indtil flere søgeudtryk for flere forskellige felter.

Inden søgningen startes, skal der så foretages en udvælgelse af de biblioteker, der skal søges i. Disse udvælges ved at sætte et check-mark. Herefter genereres der en biblioteksvis opstillet liste over rundne titler. Dernæst kan man klikke på de enkelte titler for at se mere detaljerede oplysninger. Der er også mulighed for at se titlerne i det internationale biblioteksformat (mare-format). Den såkaldte Z39.50 protokol er resultatet af inter-

nationale aftaler, der skal give mulighed for at søge i biblioteker verden over fra en standard web-browser, og uden at brugeren behøver at bekymre sig om, hvilket bibliotekssystem det enkelte bibliotek rent faktisk anvender. Der er dog endnu ikke blevet vedtaget en international standard, der fastlægger fælles regler for direkte bestilling af fundne titler fra f.eks. FFB Biblioteksportal. Denne begrænsning vil antagelig være overvundet inden for det næste år. Indtil da må man altså kombinere begge søgeveje, dvs. portalen til tværgående søgninger i flere bibliotekers bestand af bøger og blade og standard web-grænsefladen til at bestille rundne titler.

Prøv selv portalen på adressen:

<http://stauning.mikromarc.dk/aba/>

ABA's arkiv og billedarkiv

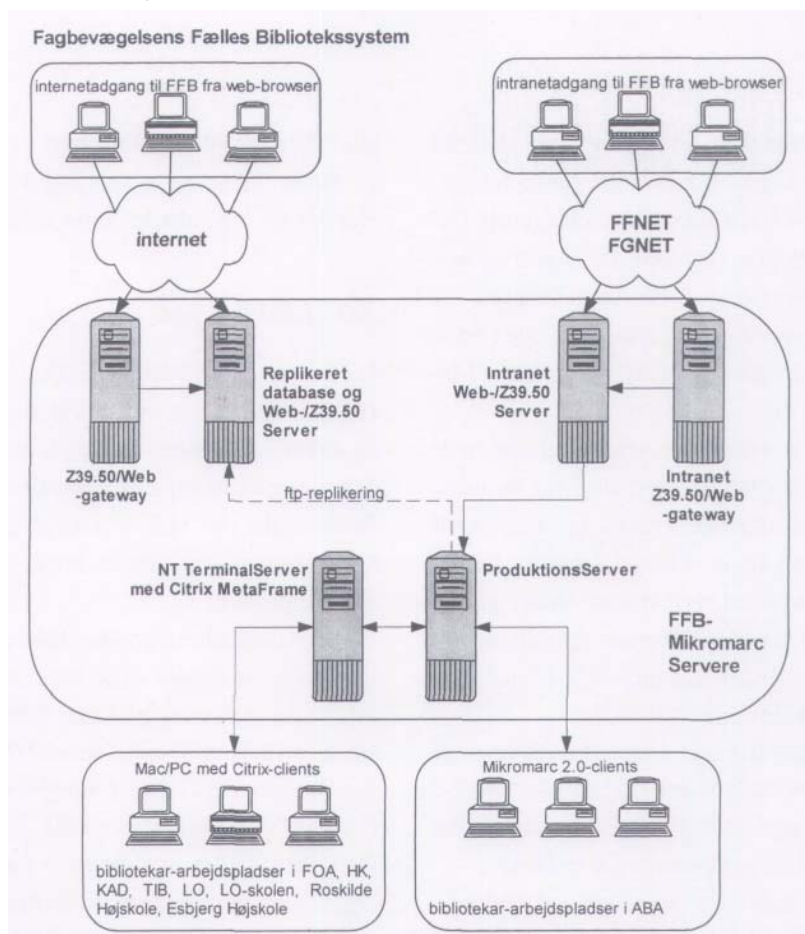
Med valget af Mikromarc er der endvidere skabt de systemmæssige forudsætninger for, at benytte ét system til også at registrere såvel arkivmaterialet som billedsamlingen.

Til brug for arkivet har ABA med afsæt i de internationale standarder for arkivregistreringen udviklet et arkivformat. For billedarkivets vedkommende vil den egentlige registrering foregå efter de samme principper, som anvendes i biblioteket. Men idet Mikromarc - i overensstemmelse med det aktuelle danske biblioteksformat (danMARC2) - også kan håndtere en sammenknytning af de tekstbårne poster med enhver form for elektronisk eller digital datafil, er der fra den enkelte post direkte adgang til at se f.eks. billeder.

Gennem anvendelsen af Z39.50 protokollen vil der hermed gives mulighed for, at der kan foretages søg-

ninger på tværs af ABA's samlinger. Med tiden vil man således kunne søge på f.eks. Stauning og få et søgeresultat, der fortæller, hvilke bøger og blade, hvilket arkivmateriale og hvilke billeder og andet av-materiale

der findes i ABA. Men det er endnu fremtidsmusik. Mens ABA's bog- og tidsskriftbase tæller mere end 166.000 titler, er anvendelsen af Mikromarc i arkivet og billedarkivet først lige påbegyndt.

Broby-Johansen - en central outsider i det 20. århundrede

Af Olav Harsløf

Hverdagskunst - verdenskunst, Krop og klær, Skolen i kunsten - kunsten i skolen, Gennem det gamle København, Gennem det nye København, Verdensmestre, Dagens dont, Kunstordbogen, Brugsens kalendere og meget, meget mere. Det er Broby-Johansen vi taler om. De fleste husker ham fra disse bøger, artikelserierne i *Soci-al-Demokratens* 'Hjemmets Søndag', *Politikens* 'Magasinet' eller flere af fagbevægelsens blade.

Den 25. november ville han være blevet hundrede år. Han døde i august 1987 og snød altså for de sidste tretten af århundredet. Men hans enorme produktion har holdt mindet om ham friskt. Mange danskere har en bog, en kalender, en plakat med navnet Broby på; og generationer af 1960'ernes og 70'ernes skoleelever husker hans stemme fra båndoptageren, når han fyndigt og karskt kommenterede en serie lysbilleder.

Lige så mange har deltaget i hans kurser på Vrå Højskole i Vendsyssel. Siden 1955 afholdt han 2-3 af dem hver sommer og måtte ofte supplere med et eller to ekstra for begejstrede nordmænd og svenskere.

Ikke så få husker ham 'live' som taler ved Vietnam-demonstrationen foran den amerikanske ambassade i 1970. Hans hvasse replik kunne man også høre i et par sjældne, men aldrig glemte tv-debatter. Og så fik han til sidst lov til at folde sig ud i radioen med sine erindringer i flere spændende omgange.

Broby-Johansen er en af de danskere, der konstituerer det 20. århundrede i folks bevidsthed.

To udstillinger

For tre år siden besluttede Det kongelige Biblioteks Håndskriftsafdeling og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv i fællesskab at fejre hundredåret for digteren, agitatoren og kunstpædagogen Broby-Johansens fødsel. Dette skulle ske ved to udstillinger i månederne omkring fødselsdagen den 25. november 2000 og et tredages symposium.

På Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv udstilles Brobys politiske virke med de mange tidsskrifter, løbesedler, pjecer og plakater, han i 20'erne og det meste af 30'erne var ophavsmand til eller medansvarlig for: *Pressen* (1923-24), */ Morgen* (1925 og 27), *Clarté* (1926-27), *Monde-Plan* (1928-32), *Frem* (1932-35). Dertil kommer en stor mængde fotos og et antal breve. Også hans engagement i Nordisk Clarté, især i det norske mellemkrigstidsskrift *Mot Dag* og det franske forlæg for *Skandinavisk Monde*, vil blive dokumenteret her.

På Det kongelige Bibliotek vises de mange udkast

*Broby optræder 'live' som taler
ved Vietnamdemonstration
1970. (ABA)*

til digtene i samlingen *Blod* (1922) og *Forsvarstalen* herfor samt andre relevante papirer og illustrationer. Derudover vil hans kunsthistoriske og -pædagogiske produktion præge udstillingen med bøger - også i de mange oversættelser, plancher, lysbilleder og fotos. Hans mange og gennemillustrerede artikler fra trediverne fra 'Hjemmets Søndag' og 'Magasinet' fremlægges sammen med rejsescrapbøger fra Italien og Frankrig. Endelig vil udstillingen også indbefatte et udvalg af hans egne tegninger og skitser samt det herbarium, han som det eneste minde fra sin barndom fik reddet med sig under en brand i 1913.

Et symposium

I dagene omkring den 25. november holdes en række offentlige foredrag med forskellige vinkler på Broby-Johansens liv og virke under overskriften 'Broby-Johansen - en central outsider i det 20. århundrede'. Her fokuseres på kunsthistorikeren og -pædagogen, aktivisten og samfundsrevseren - og ikke mindst *myten* Bro-by-Johansen. Der bliver også mulighed for at se eller gense film om og med Broby, ligesom arkivsituationen omkring ham og mellemkrigstidens øvrige venstreorienterede intellektuelle belyses af danske, norske og svenske historikere.

Lørdag den 25. november behandler 50 forskere fra hele Norden på et lukket seminar på Arbejderbevægelse-

sens Bibliotek og Arkiv mere specielle emner vedrørende Broby-Johansen; bl.a. hans deltagelse i og betydning for Nordisk Clarté, hans filmkritik samt hans egen digtning og optræden som litterær pseudonym i flere romaner af bl.a. Tom Kristensen og Hans Kirk.

Forelæserne ved det samlede symposium er forfatter, kulturhistoriker og fhv. rektor Olav Harsløf, forskningsmedarbejder ved Södertörns Högskola, Stockholm Crister Skoglund, lektor ved Danmarks Biblioteksskole Finn Klysner, forskningsprofessor ved Københavns Universitet Ib Bondebjerg, lektor ved Odense Universitet Jørn Guldborg, leder af Dansk Skolemuseum Kjeld Grinder Hansen, overbibliotekar ved Det kongelige Bibliotek Steen Bille Larsen, forskningsmedarbejder ved Södertörns Högskola, Stockholm Lars Björlin, arkivar ved Arbejderbevægelsens Arkiv og Bibliotek i Oslo Maren Hegna og billedkunstneren og kunsthistorikeren Jens Jørgen Thorsen. Alle forelæsningerne udgives i bogform.

Olav Harsløf står for arrangementet og redaktionen af symposiet og bogudgivelsen i samarbejde med Ivan Boserup, leder af Håndskriftsafdelingen, Det kongelige Bibliotek, og Gerd Callesen, leder af Biblioteket, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv.

Broby-arkivet

Broby-Johansens papirer - manuskripter, breve og optegnelser ligger på Det kongelige Bibliotek. Andre breve og papirer vedrørende hans medlemskab af det norske *Mot Dag* findes på Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv. Et antal plakater hjembragt fra et Moskvaophold sommeren 1929 er på Kunstindustrimuseet, men er vanskeligt identificerbare blandt museets samling af

russiske plakater fra 1920'rne.

Broby-Johansens hundredtusindtallige samling af fotos, lysbilleder og billedudklip, samt mere end et halvt hundrede plancher til undervisnings- og foredragsbrug har ved vennen og medarbejderen, forfatteren og kunsthistorikeren Mogens Eilertsens mellemkomst været opbevaret i lokaler stillet til disposition af Danmarks Lærerforening og Dansk Skolemuseum siden Brobys død.

Der er tale om 77 store flyttekasser, et kartoteksmøbel med kort for alle billederne og 60 store plancher. I kasserne ligger æsker og mapper med fotos, kasser med lysbilleder og massevis af udklip, optegnelser og foredragsnoter. Men også fantasifulde scrapbøger fra ophold i Italien og Paris i efterkrigsårene og seks bøger i foliostørrelse med de farveillustrerede artikler i 'Hjemmets Søndag' og 'Magasinet' i 30'rne. Også flere af hans egne indkøb af kunsthøker, tryk og tegninger i udlandet samt en del foræringer ligger i kasserne: En stor Heinrich Zille-udgave, F.M. Jansen-raderinger, en dadaistisk-konkretistisk børnebog af Kurt Schwitters m.fl., mapper med illustrationer af Thorbjørn Egner, Gerda Åkesson, Henry Heerup og meget, meget mere. Også et antal mapper med Broby-Johansens egne tegninger er at finde i en flyttekasse. Og et indbundet eksemplar af tidsskriftet *Monde* (1928-31) - højdepunktet i Brobys kulturpolitiske karriere.

En del af alt dette vil blive udstillet på de to udstillinger; og på Det kongelige Bibliotek vil et 'Brobys værksted' søges etableret med kartoteksskab, lysbilledkasser og mapper og æsker med billeder. Efter en omhyggelig gennemgang vil alt materialet blive fordelt på de relevante arkiver og samlinger på Det kongelige Bibliotek, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv - og

Dansk Skolemuseum, der selv ønsker at medvirke til Broby-efteråret med en udstilling om *Kunsten i skolen - skolen i kunsten*.

Fluesmækkerkunst

Mogens Eilertsen, der i sin tid havde foranlediget det vældige materiale arkiveret, har siden slutningen af 40'erne arbejdet sammen med Broby om hans mange udgivelser. En fælles kærlighed til gammel bogtrykkerkunst har resulteret i ti privattryk af små tekster eller oversættelser af Broby med hans egne eller Ib Spang Olsen og Mogens Eilertsens illustrationer, samt en enkelt af Aina Broby med hans tegninger. Fire af disse små stykker bogkunst er håndsat og trykt på Mogens og Ethel Eilertsens egen 160 år gamle 'fluesmækker' og fremstillet i 30 til 100 eksemplarer, hvoraf et i farver og guldtryk. Også disse vil blive udstillet.

Udgivelser

Det er oplagt at genudgive nogle af Broby-Johansens mange bøger. Forlaget Sesam har da også besluttet at genoptrykke Imprimatur - en tidebog med digte, dramatik, kunstartikler, politiske og kulturhistoriske artikler fra 1922-60. Thanning & Appel genudgiver *Kunstordbogen*, Gyldendal genudgiver *Hverdagskunst - verdenskunst* og *Krop og klær*. Forlaget Museum Tusculanum udgiver Symposiets foredrag i en stor illustreret udgave.

Men mere kan forventes når vi nærmer os fødselsdagen. Aviser, museer og andre institutioner og organisationer kunne sagtens finde på at hædre den ukuelige kunstagitator med et særtryk, en kalender eller anden

Broby 'forelæser' 1979 midt i sit bog-Eldorado, der indeholdt mange hullede bogsider, efter at mesteren havde været der med saksen. (ABA, fotograf Finn Svensson)

form for hilsen. Også den faglige presse, som i årtier nød godt af hans underholdende og oplysende artikler om håndværk og design, kan tænkes at sætte ham på programmet igen.

Andre initiativer

I Ålborg, hvor Broby blev født i en kælderlejlighed i Louisegade og tilbragte sine tre første måneder, monteres en mindeplade ved trappenedgangen. Det nordjyske Landsbibliotek samler og organiserer en række initiativer omkring en udstilling på biblioteket. Deriblandt en film- og lysbilledaften, foredrag og byvandring. Nordjyllands Kunstmuseum arrangerer udstilling af Brobys korrespondance med russiske kunstnere i mellemkrigstiden.

Også Danmarks Radio, der ligger inde med en del

tv-optagelser og programmer med Broby, stiller op med en udsendelse på dagen og følger siden efter med en 'Hverdagskunst-verdenskunst'-serie. TV-2, der har hovedsæde en snes kilometer fra hans barndomshjem i Fremmelev nord for Odense, laver vel også et indslag i den anledning. Fejret og mindet bliver han under alle omstændigheder, det er helt sikkert.

Broby inspirerer i tv-udsendelse om hverdagskunst, sendt 17.2.1969, med snak om en stenalderhest. (ABA)

Arkivsituationen

Det kgl. Biblioteks Håndskriftsafdeling og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv har med deres initiativ til både symposium og udstillinger ønsket at markere Broby-Johansens betydning som *central outsider* inden for sin agitatoriske, kunstopolitiske og -pædagogiske virksomhed. Et andet formål har imidlertid været at skabe diskussion om arkivsituationen, når det gælder århundredets store venstreorienterede intellektuelle. Mens samfundets støtter altid har haft let ved at finde vej til arkiverne, om end ofte med en utilgængelighedsklausul, er de venstreorienteredes skriftlige efterladenskaber sædvanligvis blevet spredt, glemt eller destrueret - eller kommet til arkiverne i ufuldstændige eller direkte ødelagt tilstand. For samfundsstøtten er arkivet evigheden, for socialisten er livet den levede historie. Resten er tavshed.

Det er naturligvis en smuk, revolutionær tanke. Men arkiverne har i høj grad brug for de venstreintellektuelles papirer. Historien bliver hverken hel eller halv af tilbageholdenhed, tilfældighed eller ligegyldighed. Kampen går videre - også i historien.

Den politiske Broby 1920-1935

Udstilling på Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

31. oktober 2000 - 28. januar 2001

Digteren og kunstpædagogen Broby 1920-1987

Udstilling på Det kongelige Bibliotek

31. oktober 2000 - 28. januar 2001

Broby-Johansen

- en central outsider i det 20. århundrede

Broby-Johansen Symposium på Det kongelige Bibliotek og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv:

24. 11.: Offentlige forelæsninger på Det kgl.

Bibliotek Broby-film på Det kgl. Bibliotek

25. 11.: Forskerseminar på Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

26. 11.: Offentlige forelæsninger på Det kgl. Bibliotek

Yderligere informationer om jubilæet og de dertil hørende forskellige arrangementer på Broby hjemmesiden:

www.kb.dk/kultur/udstillinger/broby

Laura Alkjærsig-Hedebol

- en pioner i arbejderoplysningens tjeneste

Af Anette Eklund Hansen

»Arbejderhøjskolen skal være en skole for livet! Ikke for fagene, ikke for maskinarbejdere, socialister, håndværkere, typografer, men for mennesker!«. Denne holdning udtrykte Laura Alkjærsig-Hedebol ved Esbjerg Arbejderhøjskoles 25 års jubilæum i 1935. Laura Alkjærsig var forstander på Esbjerg Højskole 1921-1924, som hidtil eneste kvindelige forstander på en arbejderhøjskole i Danmark. Hun var tilknyttet højskolen fra 1917-24, de første år som almindelig lærer. Hun var en af pionererne i arbejderbevægelsens oplysningsarbejde og var livet igennem engageret i dette arbejde. Bomholt sammenfattede i sin nekrolog over Laura Alkjærsig hendes mål: »at forene grundtvigianismen og socialismen. Grundtvigianismens tro på en åndelig frigjort menneskelighed og socialismens tro på en socialt frigjort menneskehed«. Denne humanistiske og udogmatiske holdning til arbejderoplysningen gav anledning til en del kontroverser i den politisk stormfulde periode lige efter første verdenskrig.

Esbjerg Arbejderhøjskole

På Socialdemokratiets kongres i 1901 blev der stillet forslag om, at partiet burde oprette en højskole, hvor ar-

bejderungdommen kunne uddanne sig til at virke i partiets tjeneste. Esbjerg Højskole blev grundlagt i 1910 som den første arbejderhøjskole i Danmark. Bag skolen stod en kreds af socialdemokrater bl.a. med redaktør og folketingsmedlem LP. Sundbo og lærer J. Banke i spidsen. Skolens formål var at give sine elever nyttige kundskaber baseret på et socialistisk livssyn. Modellen var den danske folkehøjskole, men med arbejderbevægelsens grundholdninger. Før højskolens oprettelse og også i de første årtier efter var der flere opfattelser af målet for oplysningsarbejdet. Nogle mente, at oplysningsarbejdet skulle sigte på at uddanne agitatorer, der kunne arbejde i partiets tjeneste, altså oprettelse af en partiskole, andre så det som et mål at oplyse og uddanne arbejderungdommen - en folkehøjskole på socialistisk grundlag, hvis opgave det både var at bibringe ungdommen større kundskaber, men også at udvikle de unges personlighed.

Laura Alkjærsigs første møde med Arbejderhøjskolen

Laura Alkjærsig var født på en vestjysk bondegård i Tistrup i 1890. Som helt ung var hun flere vintre elev på

Askov Højskole. Da hun satte social retfærdighed højt, blev hun meget optaget af tanken om udbredelse af oplysning blandt arbejderungdommen. Under opholdet på Askov mødte hun i 1916 lærere fra Esbjerg Arbejderhøjskole, bl.a. den daværende forstander Rasmus Vind og Askovkammeraten Oluf Bertolt, senere sekretær i AOF. Hendes engagement fik hende til i 1917 at søge til Esbjerg som højskolelærer. Hun har selv beskrevet hvordan hun med bankende hjerte mødte op til samtale med Sundbo, »som var noget af en bussemand dengang«. Selv om Laura Alkjær sig ikke på dette tidspunkt var medlem af Socialdemokratiet, mente han alligevel at kunne gøre brug af hendes engagement og kvalifikationer i oplysningsarbejdet. Hun blev ansat til vinterskolens start i november 1917. Hendes yndlingsfag var litteratur, specielt engelsk litteratur, men hun underviste som de andre lærere i mange fag: historie, geografi, sundhedslære, filosofi, sang og gymnastik.

Hun fik en stormfuld start som højskolelærer. Ungdommen var på dette tidspunkt ikke »de sløvede sind«. Udviklingen uden for Danmark satte også sit præg på den danske arbejderungdom. Første verdenskrig havde splittet enheden i den internationale arbejderbevægelse, og i Rusland havde revolutionen styrtet det gamle zarstyre. Den danske socialistiske ungdom var blevet mere og mere radikaliseret i takt med, at Socialdemokratiets reformisme trådte tydeligere frem. I 1919 splittedes det socialistiske ungdomsforbund i en revolutionær og en reformistisk fløj. Mange af de unge socialister, der kom til Esbjerg, ville revolutionere samfundet med det samme. Gruppen var meget sammensat, urolig og diskuterende indtil det kværlantiske. Kulturmødet mellem de unge rebeller og Laura Alkjær sig, der i foredragets form eller med oplæsning af digte ville oplyse og ånde-

Laura Alkjær sig-Hedebol 1890-1937. Forstander for Esbjerg Højskole 1921-1924. (ABA, original på Esbjerg Byhistoriske Arkiv)

liggøre, slog gnister. Julius Bomholt, der blev lærer på skolen i 1922, har beskrevet stemningen på skolen: »Den første vinter boede jeg i et elevværelse på skolen, et gavlværelse lige over foredragssalen. Det var et meget livligt værelse af flere grunde. Det hændte, at diskussionerne nedenunder i foredragssalen trak meget

længe ud, og desværre hændte det også, at de skarpeste modstandere gik over til slående argumenter. Så måtte jeg have underbukserne på og ned og vifte med fredspalmen. Engang i en tidlig morgentime fandt jeg omfrent samtlige diskussionsdeltagere i en stor klynge på gulvet foran talerstolen. De lå i flere lag oven på hinanden. Jeg fjernede lagene - som man skræller et løg«.

Laura Alkjær sig måtte gøre sig sine erfaringer som underviser. Selv om det var hårdt, følte hun dog, at hun stadig gjorde fremskridt. En elev, Meta Stegmann fra sommeren 1919, der havde hende i sang, gymnastik, engelsk, håndarbejde, litteratur og litteraturhistorie, nævner blandt andet, at hun lagde vægt på, at eleverne lærte at formulere sig i større forsamlinger og at deltage i diskussionerne. Det kunne bl.a. ske ved at de unge holdt foredrag om et emne, der optog dem. Hun beskriver endvidere Laura Alkjær sig som den af lærerne, de fik det varmeste forhold til.

Udfordringer

Eleverne var dog ikke den eneste udfordring for Laura Alkjær sig. I.P. Sundbo, bestyrelsesformand på skolen fra 1910 til sin død i 1928, gjorde en stor indsats for arbejderoplysningen både som redaktør af Vestjyllands Social-Demokrat og som initiativtager til Esbjerg Højskole, som han som bestyrelsesformand styrede med hård hånd. Økonomien var meget anstrengt i de første årtier, og det smittede af både på skolens drift og de lønninger, skolens lærere måtte affinde sig med. Indimellem med helbredet som indsats. I korrespondancerne med Sundbo vender anmodningerne til bestyrelsen om en løn til at leve af stadigt tilbage. Dette gælder også for mange af de andre lærere ved højskolen. Laura Alkjær -

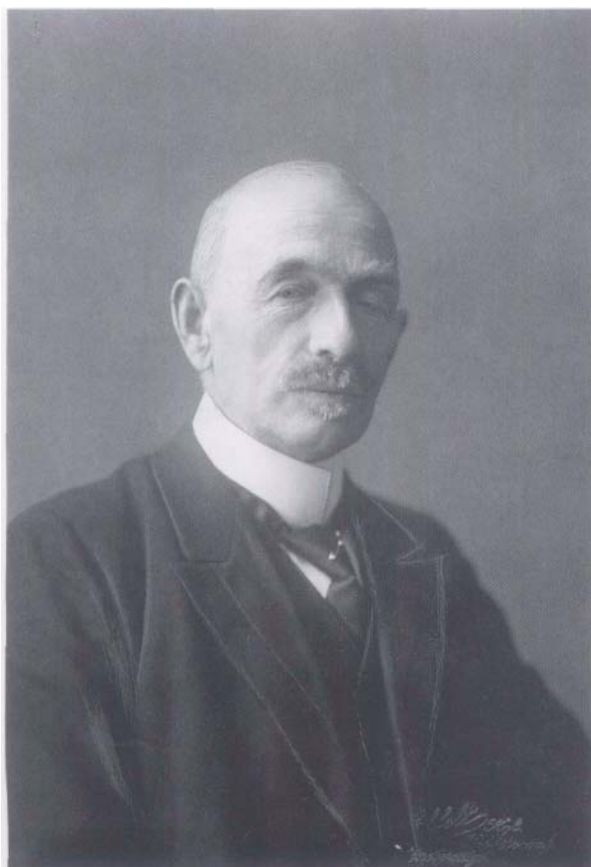
sig fremhæver ikke kun, at hendes selvtillid i arbejdet ville blive styrket ved at få en løn, der svarer til hendes indsats, men også at hun gerne vil være et selvstændigt individ, der ikke behøver at bede sin far om penge til et nyt stykke tøj. At det ikke kun var for de fine fornemmers skyld at hun krævede en løn til at leve af, viser et brev til Sundbo, hvor hun beder om en uge fri med ophold hos forældrene, så hun igen kunne blive rask. Lægen havde fundet hende alvorligt underernæret, en tilstand, der havde svækket hendes hoved og syn. I et andet brev beder hun bestyrelsen om at bevilge en stikkontakt til hendes værelse. »Jeg har om vinteren mange timers arbejde ved lys på værelset, og lampen som sidder højt under loftet midt i værelset, er ikke godt egnet til studerekammer ... Skrivebordslampen anskaffer jeg selv«.

På trods af de barske arbejdsforhold arbejdede Laura Alkjær sig videre. Hendes opfattelse af, at oplysning og uddannelse af arbejderklassen var et vigtigt element i kampen for at ændre samfundet, inspirerede hende til også selv at dygtiggøre sig. Hun deltog bl.a. i det årlige universitetskursus for højskolelærere i København. Foråret 1920 tilbragte hun på Ruskin College ved Oxford Universitet i England. Ruskin Hall var grundlagt i 1899 som arbejderhøjskole - et uddannelsessted, hvor de bedst begavede unge i arbejderbevægelsen fik mulighed for akademisk uddannelse, som ellers var uopnåelig for en arbejder.

Laura Alkjær sig fik mange ideer til sit videre arbejde, men følte sig også noget fremmed i det tørre marxistiske miljø, som hun beskriver i et brev til Sundbo: »Eleverne her er marxister. Dvs. de højt talende - de stille i landet har deres egen mening, men de er også nødt til at beholde den for sig selv. - Marx er profeten -

Das Kapital vor bibel - Det er hård kost for mig, men det skal jo ned - og jeg er glad for den lejlighed her er for studie af det specielle marxistiske syn, om end jeg aldrig kommer til at dele det helt -jeg mener der vil altid for mig være en hel del mere i livet end det Marx' teorier rummer, de rigtige marxister synes derimod at

J. P. Sundbo (1860-1928), bestyrelsesformand på Esbjerg Højskole i Laura Alkjærsgs tid, gav ikke megen handlefrihed til hverken lærere eller forstander. (ABA)

have nok i das Kapital. Men det er vist kun deres måde at tilfredsstille »den evige higen« - de føler trang til en religion Og der er virkelig nogen lighed mellem kristendom og marxisme. En bærende vidtrækkende ide. Der er kun den forskel at ægte marxister er stenhårde - medens de ægte kristne - ak hvor få man finder - er menneskelige«.

Laura Alkjærsg blev meget optaget af den engelske arbejderbevægelse, særlig den reformistiske udgave af socialismeforståelsen, som The Fabian Society stod for. Hun fattede særligt interesse for Bernard Shaws forfatterskab, en af de kendteste medlemmer af gruppen og underviste senere i hans værker på højskolen.

Laura Alkjærsg bliver forstander

Inden studieopholdet i England havde bestyrelsen på højskolen dog taget en afgørende beslutning. Laura Alkjærsg var ved årsskiftet 1920 blevet udnævnt til forstander for arbejderhøjskolen med tiltrædelse november 1921, når det nye vinterhold startede. Som tidligere nævnt var højskoleeleverne en urolig og polariseret ungdomsgruppe, som også indeholdt unge arbejdsløse, hvoraf nogle ikke nødvendigvis var motiveret for at tilegne sig viden på højskolemanér. Den hidtidige forstander Rasmus Vind havde ikke magtet at tæmme »de unge vilde«, så alle elever fik udbytte af opholdet. Han blev derfor fyret og efterfulgt af Laura Alkjærsg. Selv om hun ikke var den første kvindelige højskoleforstander, var det en undtagelse på dette tidspunkt, at kvinder indtog lederstillinger. Der var ansat flere lærerinder bl.a. til at varetage undervisningen af sommerholdet, som var rene pigehold, og hvor husgerning og håndarbejde havde en fremtrædende rolle i højskoleforløbet. Udnævnelse-

sen var også bemærkelsesværdig, fordi Laura Alkjær sig var enlig, frøken. Som forstander var det næsten en nødvendighed at være gift. At være *højskolemor* var en uformel stilling, men nødvendig for at højskolen kunne fungere. Hendes arbejde var ud over at være moderligt centrum for eleverne også at styre den store husholdning. Som ugift forstander måtte Laura Alkjærsig også stå for den del af driften af højskolen.

Hvilke ideer havde Laura Alkjærsig til videreudviklingen af Esbjerg Arbejderhøjskole? Nogle ideer bragte hun med fra England. Her havde hun oplevet foredragsformen, som hun kendte fra den grundtvigianske højskole, men også studiekredsen, som på dette tidspunkt var en ny progressiv pædagogisk metode, som senere blev arbejderbevægelsens foretrukne undervisningsform. »Tanken er den, at læreren skal lede arbejdet, eleverne skal udføre det, kun gennem selvtænkning og selvstudium erhverver man en viden, der kan stå for storm og modgang«, skriver hun i en artikel i DSUs tidsskrift 'Rød Ungdom'. Hun fik dog kun introduceret studiekredsformen, bl.a. i form af kurser for studiekredsledere i arbejderbevægelsen. Skolens lokaler begrænsede den pædagogiske udvikling, men ved ombygningen af skolen i 1928/29, som Bomholt satte i gang, blev dette prioriteret.

Der var også andre forhold, der burde laves om. I en række breve til Sundbo gør hun klart, at hvis højskolen skal overleve, må der ud over ændringer i undervisningen og den pædagogiske form også ske ændringer i ledelsesformen. Et af problemerne var, at Sundbo og bestyrelsen havde alt for meget magt og indflydelse på skolens daglige planlægning og økonomi. Forstanderen var kun en 'skinforstander'. Laura Alkjærsig betingede sig, at hun som forstander fik ansvaret for skolens drift

og undervisning, og at hun tegnede skolen udadtil, selvfølgelig under ansvar over for bestyrelsen. I den endelige kontrakt fik hun dog kun en del af kravene opfyldt. Bestyrelsen havde stadigvæk det afgørende ord ved ansættelse af lærere, økonomi og andre forhold i den daglige drift. Det lykkedes først for den næste forstander, Julius Bomholt, at få ændret på bestyrelsens indflydelse i forhold til forstanderen. Skolens anstrengte økonomi og Sundbos stramme greb om samme, betød også at lønnen var ringe. Af ovennævnte grunde havde også Oluf Bertolt takket nej til ansættelse som forstander, inden Laura Alkjærsig blev et forstanderemne.

Hun ville som forstander have myndighed til at sikre sig gode og dygtige lærere for at kunne tiltrække flere elever til skolen. Skolens korrespondance viser, at det kun lykkedes i et vist omfang. En del planer måtte skrinlægges fordi bestyrelsen ikke ville bevilge penge f.eks. til fastholdelse af en god lærer. Også Bomholt måtte, efter han var blevet ansat som forstander, true med at han forlod skolen, hvis ikke hans løn blev hævet, så han kunne leve af den. Ligeledes afviste bestyrelsen forskellige forslag fra Laura Alkjærsig til fornyelse af lærerstaben, som efter hendes opfattelse ville have gavnet skolen. Det var således en særdeles vanskelig opgave Laura Alkjærsig havde påtaget sig, fordi både rammerne for skolen og udfyldningen af disse i høj grad blev styret af Sundbo og bestyrelsen, som bestod af repræsentanter for Esbjergs arbejderbevægelse.

Skolen havde som andre højskoler en 5 måneders vinterskole for både mænd og kvinder og en 3 måneders sommerskole for kvinder. Undervisningen i vinterskolen havde hidtil været anlagt som foredrag med undervisning i brede emner med samfundsmæssig relevans. Hertil hørte også undervisning i den nationale og inter-

Midt i forreste række ses Laura Alkjær i sin forstandertid på Esbjerg Højskole. Hun er sandsynligvis omgivet af hovedsagelig medarbejdere på skolen. (ABA)

ationale litteratur. Nu skulle undervisningen specialiseres mere, og hovedvægten lægges på sociale studier. Den pædagogiske form skulle som nævnt omlægges til studiekredse for at aktivere eleverne. Andetårs elever skulle efter engelsk forbillede tilbydes en mere avan-

ceret undervisning. Sommerskolen skulle målrettes til at blive 'skolen for hjemmet' med undervisning i hjemmets gøremål, så de unge arbejderkvinder kunne blive dygtige husmødre og gode samtalepartnere for deres ægtemænd. Et godt fundament for fremtidens arbejderfamilie i tråd med arbejderbevægelsens idealer. I en opfordring til de unge kvinder i 'Rød Ungdom' hedder det: »Det har sine vanskeligheder at gøre de unge kvinder forståeligt, at et højskoleophold er af stor gavn. Også de har meget at lære, dersom de som husmødre

skal kunne ordne et hjem. Den moderne kvinde har som oftest en ret ensidig beskæftigelse, enten hendes arbejdsplads er i forretningen, fabrikken eller kontoret, og hun trænger i allerhøjeste grad til at lære hjemmets praktiske opgaver at kende«.

En god støtte fik Laura Alkjærsig i det daglige arbejde, da den unge cand. theol. Julius Bomholt blev ansat på højskolen i 1922. Laura Alkjærsig arbejdede videre med sit 'oplysningsprojekt' bl.a. med foredragsrækker af arbejderbevægelsens og kulturens ledende skikkelser i denne periode. Hun var også meget optaget af, at skolen blev en del af lokalsamfundet. Der blev bl.a. holdt foredragsrækker søndag eftermiddag for esbjergenserne, ligesom der arrangeredes foredrag i de omliggende byer. Esbjerg arbejderhøjskole havde fra AOFs start i januar 1924 et tæt samarbejde med organisationen, som i 1929 formaliseredes, ved at AOF indtrådte i bestyrelsen og var økonomisk medansvarlig for en udvidelse af højskolen. I sommeren 1924 afholdt AOF det første ugekursus på højskolen. Disse blev gennem årene meget søgt af arbejderbevægelsens tillidsfolk.

Opsigelse som forstander

Selv om Laura Alkjærsig før sin ansættelse som forstander havde betinget sig, at det var hende, der stod for planlægning af skolens undervisning og drift, blandede Sundbo og bestyrelsen sig helt ned i detaljerne. Dette gav mange sammenstød parterne imellem. I efteråret 1923 gav undervisningsplanen anledning til et stort sammenstød mellem Sundbo og Laura Alkjærsig, hvor hun ifølge egne kommentarer uden omsvøb fortalte, hvad hun mente om hans indblanding. Dette resulterede

i, at hun d. 13. januar blev sagt op med fratrædelse til august 1924. For meget arbejde og opslidende kampe med højskolens bestyrelse havde tæret på kræfterne, så hun om foråret blev syg, men efter et rekreationsophold i Silkeborg, som hun fandt »som i paradis«, vendte kræfterne tilbage, og hun gjorde sit arbejde færdigt, til Bomholt tiltrådte som ny forstander i efteråret 1924. Hun smækkede heller ikke med døren, men fortsatte som foredragsholder både på højskolen og ved aften-skolekurser i byerne rundt omkring Esbjerg.

Laura Alkjærsig stifter familie

Laura Alkjærsig var i efteråret 1924 blevet forlovet med Frederik Hedebo, en bror til Københavns borgmester Peter Hedebo. Han var i sin tidlige ungdom udvandret til Amerika, hvor det var lykkedes ham ved skiftevis at arbejde og studere at få en akademisk uddannelse. Han var nu vendt tilbage til Danmark. Parret blev gift den 3. april i Esbjerg, hvor Bomholt som familiens nære ven var 'ceremonimester' ved brylluppet. Efter brylluppet forlod familien Alkjærsig-Hedebo Vestjylland for at tiltræde stillinger som højskolelærere på den nystartede Internationale Højskole i Helsingør. I det hele taget vidner Laura Alkjærsigs breve til Bomholt om et tæt venskab mellem dem, Frode Kristensen, den senere forstander på Roskilde Højskole og Lauras søster Jenny, der også underviste på skolen. I et brev fra maj måned prøver en forelsket og forårskåd Laura at lokke sine venner på teaterbesøg i København, for som hun skriver: »Luften her på Sjælland er i mange henseender såre sund, jeg har i hvert fald aldrig troet, at man kunne have det så godt udenfor Jylland«. De tunge byrder fra forstandertiden var tydeligvis lettet fra hendes skuldre.

Efter at have født en datter i 1926 rejste Laura Alkjærsig til Schenectady, en fabriksby i staten New York, hvor hendes mand underviste på byens gymnasium. Herfra sendte hun skildringer hjem om arbejdernes tilværelse i en amerikansk fabriksby.

Laura Alkjærsig bevarede stadig kontakten til Esbjerg Arbejderhøjskole og AOF bl.a. ved at deltage i højskolens elevmøder, når hun var i Danmark. Desværre havde hun et svagt helbred og døde i 1937.

Hendes eftermæle både i nekrologer og højskolens jubilæumsskrift priser hendes store engagement i arbejderoplysningen og hendes medrivende foredrag og undervisning. Hun løftede stemningen og bragte lethed ind i de ofte tunge emner. Hun havde helt klart lederevner, men måtte som andre ofte give op over for en enerådende bestyrelsesformand som Sundbo.

Kilder og litteratur:

- Arbejderhøjskolen 1935
- Esbjerg Arbejderhøjskoles arkiv (ABA)
- Esbjerg Højskole 1910-1960
- J.P. Sundbos arkiv (ABA)
- Jensen, Jens F.: Arbejderhøjskolen- og 'det socialdemokratiske dannelsesparadox' - i: Årbog for arbejderbevægelsens historie nr. 11, 1981.
- Julius Bomholts arkiv: korrespondance (Esbjerg Byhistoriske Arkiv)
- Laura Alkjærsig-Hedebols arkiv (Esbjerg Byhistoriske Arkiv)
- Rød Ungdom 1921
- Årskrift fra Esbjerg Arbejderhøjskoles elevforening 1922-1929

Katolske arbejderes arkiv

Af Jens Erik Kofoed Pedersen

En venstrekatolsk del af arbejderorganisationerne i Danmark, hvor kvantitativt lille den end synes at have været, er ABA nu i stand til at dokumentere på grundlag af en ny arkivaflevering bestående af arkivalier fra Katolsk Arbejdergruppe (Vesterbro), Katolsk Arbejderaktion og Unge Katolske Arbejdere.

I slutningen af 1999 modtog ABA arkivalier fra en af aktørerne, Knud Johnsen, medlem af Dansk Metal, afdeling 15., i en periode formand for afdelingen. De afleverede arkivalier indeholder forhandlings- og mødeprotokoller, referater, medlemslister, korrespondance, korrespondancesager og fotos samt tidsskrifterne 'Arbejdet' og 'Labora'.

Katolsk Arbejdergruppe, Vesterbro, blev oprettet i Jesu Hjerter Sogn ved et stiftende møde den 8. december 1948, hvor det blev besluttet, at organisationens første aktivitet skulle være en studiekreds om kommunismen, begyndende med 'Det kommunistiske Manifest'. Gruppens virksomhed er primært baseret på studiekredse og foredrag. Til gruppen er tilknyttet en gejstlig vejleder, en pater. Ved generalforsamlingen den 22. april 1953, hvor bestyrelsen trådte tilbage, blev pateren anmodet om at udpege »en leder af det fremtidige arbejde«, dog med gruppens formelle anbefaling.

I Katolsk Arbejderaktions mødeprotokol, der er

ufuldstændig, meddeles det 1954 lakonisk: »Vesterbros katolske arbejdergruppe er indtil videre lukket, da gruppens uundværlige leder Axel Jørgensen, er afgået ved døden«. Det må bemærkes, at gruppens blad, 'Arbejdet', fortsætter med at udkomme (ABA er nu i besiddelse af bladet til og med december 1959). I øvrigt karakteriseres det i det efterfølgende meddelelsesblad 'Labora' i oktober 1962 som en udgivelse, der blev startet i november 1949 af venstreorienterede katolske akademikere. Dette kan ikke bekræftes af medlemslisten for 1948-1949 på baggrund af stillingsbetegnelserne!

Gruppen omkring bladet 'Arbejdet' er aktiv i f.eks. strejken på Brdr. HENZES bolte- og møtrikfabrik på Amager i oktober-november 1950. 'Aktuelt' omtaler det den 12. november således: »Nu også et religiøst motiv bag strejken - ?« og »Katolske arbejdere bakker helt op bag kommunistiske angreb på fagbevægelsen«. Arkivafleveringen dokumenterer fyldigt denne aktivitet. Centralt i strejkeunderstøttelsen står et forsøg på — ved hjælp af en bemyndigelse fra strejkeudvalget - at forhandle med forbundsformændene Hans Rasmussen og Alfred Petersen om et mæglingsforslag. Initiativet afvises dog af arbejdsgiverne.

Katolsk Arbejderaktion og dens ungdomsorganisation Unge Katolske Arbejdere daterer deres begyndelse

Med solidaritetserklæringer til de spanske arbejdere markerede Katolsk Arbejderorganisation sig foran den spanske ambassade i anledning af strejkerne i Spanien i 1962. Billedet er sammen med de andre i afleveringen indgået i ABAs billedarkiv. (ABA)

til 1960. Den afleverede protokols første referat er fra en provisorisk generalforsamling 23. marts 1961. Som kildegrundlag har ABA også den periodiske udgivelse 'Labora' fra 1962 til 1989.

Ved generalforsamlingen 14. maj 1962 bryder Katolsk Arbejderaktion med bladet 'Arbejderen', der ifølge protokollen anklages for at have fulgt en 'social-demokratisk' linje. Der bebudes da tilsyneladende også en mere aktivistisk linje på denne generalforsamling - også i modsætning til de akademisk betonedede foredrag og studiekredse i Katolsk Arbejdergruppe. Som en konsekvens af denne politikopfattelse stilles der forslag om en demonstration foran den spanske ambassade i anledning af strejkerne i Spanien i 1962.

Katolsk Arbejderaktion og Unge Katolske Arbejderes virksomhed kan - på grundlag af de afleverede dokumenter - beskrives ud fra de bevægelser og folkefrontslignende organisationer, de indgik i. Typisk er Vietnam 69, Folkebevægelsen mod EF, Komiteen Salvador Allende samt Samarbejdskomitéen for Fred og Sikkerhed. I international sammenhæng samarbejdede man fredspolitisk med Berlinerkonferenz der europäischen Katholiken - et DDR-initiativ for fredspolitisk arbejde for europæiske katolikker — ligesom man havde

tætte kontakter til det østtyske CDU. Samarbejdet med disse organisationer vidner om en vis tilknytning til DKP - vel især personificeret ved George Bune Andersen, der f.eks. er præsidiemedlem i Samarbejdskomitéen, men parlamentarisk er der eksempler på individuelle medlemskaber af SF. Betegnende er f.eks. G. Bune Andersens formulering i sin formandsberetning på Katolsk Arbejderaktions generalforsamling den 30. november 1984 om DDR's indsats for fredens bevarelse i verdensmålestok.

Et andet aspekt ved Katolsk Arbejderaktion er det ideologisk-religiøse, der afspejler sig ved skismaer og kontroverser (bl.a. i forbindelse med Vietnamkrigen) med de gejstlige myndigheder. Det fremgår af en større korrespondance med den katolske biskop Hans R. Martensen, der under Vietnamkrigen ubetinget må henvise til pavens upartiske fredsbestræbelser.

Katolsk Arbejderaktion betegner en vis militant praksis, men er overordnet underlagt en ideologisk-religiøs rammebetingelse konkretiseret i arbejderapostolatet (troens udbredelse blandt arbejderbefolkningen).

En spændende og lidt eksotisk arkivaflevering set i forhold til ABAs øvrige arbejderarkivalier er nu at finde blandt ABAs arkivfonde.

En bladtegner i ABA

Af Harald Wolbersen

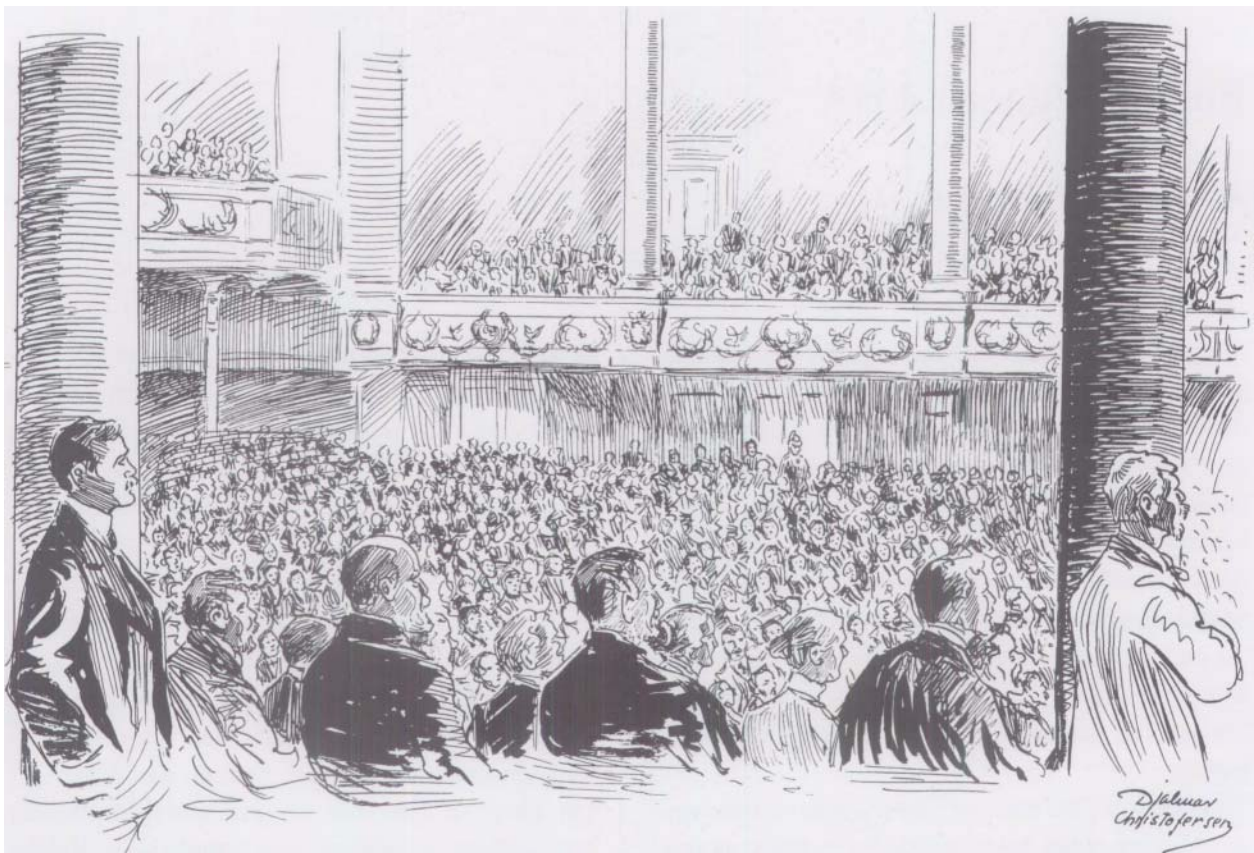
I Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv kan man finde en samling af originaltegninger fra begyndelsen af det 20. århundrede. Materialet har været uregistreret, gemt i nogle kasser der egentlig ikke var beregnet til opbevaring af sådanne tegninger. Grunden hertil er manglende ressourcer til at tage fat i det lidt vanskelige registreringsområde. Tegningerne er ikke afleveret til ABA som en samling. En del er benyttet som illustrationer i Socialdemokratiets jubilæumsskrift fra 1921 og i 'Ravnen' og må således stamme fra en aflevering fra enten Forlaget Fremad, Socialdemokratiet eller Social-Demokraten.

I efteråret 1999 blev der udarbejdet en registreringsmetode, som skulle dække billedarkivets behov og samtidig tage hensyn til materialets specielle (kunstneriske) karakter. Opbevarings- og registreringsmetoden blev udviklet under rådgivning af Arbejdermuseet, og en fremtidig edb-registrering er medtænkt i den færdige registrant.

En kunstner, hvis materiale er blevet registreret, er *Djalmar Christofersen*. ABA er i besiddelse af omkring 50 tegninger, mest vignetter. Christofersens tegninger var meget udbredte ved århundredskiftet, hvor han lavede satiriske indlæg til 'Ravnen' og fremstillede vignetter til avisen 'Social-Demokraten'. Det var i høj grad

forbløffende under registreringen at se den store udbredelse, tegningerne havde haft på den ene side, samtidig med at der på den anden side næsten ikke fandtes nogle oplysninger om hans person. ABA fandt dog frem til nogle informationer, bl.a. via Social-Demokratens arkiv.

Djalmar Christofersen blev født i 1867 i København og uddannet til telegrafist. Han havde ingen uddannelse inden for den etablerede kunstverden, hverken fra en tegneskole eller akademi, men var autodidakt, hvilket var et typisk kendetegn for kunstnere inden for arbejderbevægelsens institutioner. Starten som tegner går helt tilbage til 1880'erne. Et værk med titlen: 'Scener fra naverlivet for snedkere', som befinder sig på Københavns Bymuseum, dateres til 1890. Århundredskiftet er tilsyneladende Christofersens mest produktive periode, idet næsten hver udgave af arbejderbevægelsens satiriske ugeblad 'Ravnen' er forsynet med hans billeder. Bidragene til bladet aftager efter nogle år, fordi han bliver fast medarbejder ved 'Social-Demokraten'. I ca. 25 år er han det 'fotografiske øje' for avislæserne og påvirker på sin måde samtidens forestillinger om begivenhedernes gang. Aviserne var som det eneste massemedie på det tidspunkt i højere grad end i dag med til at præge folks holdninger og syn på omverdenen. Set i en kultur-

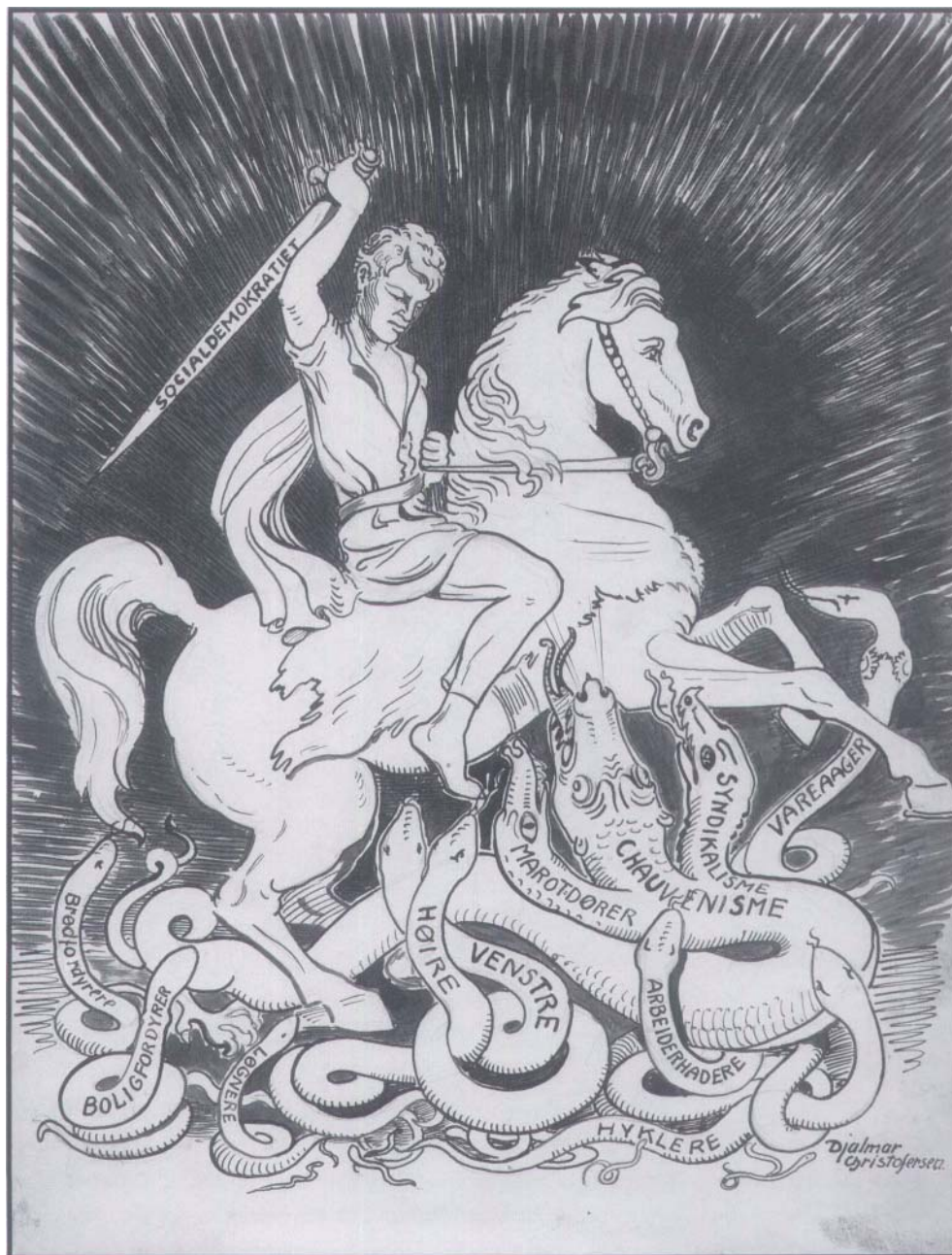

Eksempel på én af Hjalmar Christoffersens mange vignetter - datidens 'fotografiske øje' -fra en koncert for arbejdsløse, arrangeret af Fællesorganisationen i koncertpalæet i København. (ABA)

historisk sammenhæng får vignetten således en særlig betydning. De viger senere for den fotografiske teknik, som vinder indpas i 'Social-Demokraten' efter første verdenskrig. Skønt Christoffersen var meget alsidig i sin

produktion som bladtegner, blev han aldrig en del af den etablerede kunstverden og var dermed dømt til glemsel for de næste generationer. Ikke engang deltagelsen i et par udstillinger på Charlottenborg i 1922 kunne ændre på det.

Socialdemokratiets kamp mod Hydraen kaldes tegningen, og symbolikken taler for sig selv. Brugt i Det danske Socialdemokratis Historie 1871 til 1921. (ABA)

En af Christofersens engagerede tegninger med en klar symbolik. 'Folket beder om fred' — brugt i kapitlet omkring Balkankonflikten i Socialdemokratiets festskrift fra 1921. (ABA)

Fra midten af 1920'erne tabes de få spor, der findes af Christofersen. Han fik mavesår og blev opereret på Rigshospitalet i 1923. For at tjene nogle penge beder han 'Social-Demokraten' om enkle opgaver, som han

kan udføre, mens han er på rekreation i Jylland. I 1924 forlader han sin lejlighed på Amager, og her ophører så de sidste livstegn, vi har fra Christofersen. På det tidspunkt var vignet og karikaturtegninger blevet overtaget af Anton Hansen og Hans Bendix, som tilhører en anden generation af bladtegnere, hvis efterladte arbejder led en bedre skæbne end Christofersens.

Med registreringen af Djalmar Christofersens tegninger er der blevet kastet lys over en af datidens betydelige skikkelser inden for tegnekunsten.

Mikrofilm i ABA

Ved Ole Arent

I tidens løb har ABA dels fået, dels købt en række mikrofilm til erstatning for aviser og tidsskrifter, som enten slet ikke findes, eller som er ukomplette i biblioteket. Dette skal dog ikke forlede nogen til at tro, at det beror på tilfældigheder, hvad der kan findes i biblioteket.

Hovedorganerne for arbejderpartierne måtte anskaffes først, idet det er dem, lånerne har brugt mest, hvilket har betydet et stort slid på originaludgaverne. Derfor findes de to største og ældste socialdemokratiske aviser 'Socialisten/Social-Demokraten/Aktuelt' og 'Demokraten' (Århus) lige såvel som det kommunistiske 'Arbejderbladet/Land og Folk' i samlingen - for 'Land og Folks' vedkommende gælder dog, at de sidste ruller bliver leveret i løbet af år 2000. Det gode ved mikrofilmene er bl.a., at man kan fotokopiere fra dem, således at originaludgaverne kun skal bruges i meget specielle tilfælde.

Det har endvidere været nødvendigt at indkøbe især tidsskrifter fra det 19. århundrede, fordi de enten mangede i biblioteket eller kun fandtes i meget ukomplette samlinger. Men da disse tidsskrifter oftest genspejler vigtige udviklinger i arbejderbevægelsen, har det været formålstjenligt at købe dem, så de også er til rådighed for vores lånere. Der arbejdes fortsat systematisk med at

udfylde de huller der er, men i de senere år har det været nødvendigt at prioritere dagbladene. Hele det budgetterede beløb til mikrofilm har været afsat til indkøb af disse. Fra år 2001 vil der dog igen være mulighed for at udarbejde en ny, prioriteret liste over tidsskrifter, der skal mikrofilmes. ABA samarbejder her med Minerva Mikrofilm.

Der er adskillige tysksprogede aviser og tidsskrifter i samlingen. F.eks. findes en film af dagbladet 'Vorwärts' fra Berlin for årene 1891 til 1906. Avisen var det tyske socialdemokratiske (SPD) hovedorgan i årene 1891-1933. I Danmark fandtes bladet kun for årene 1906-1933 på Det kongelige Bibliotek. ABA havde i forvejen erhvervet SPDs centrale organer i udveksling fra forskellige institutioner i DDR, hvor aviserne fra 1869-1890 var blevet genoptrykt, herunder partiets illegale organ 'Der Sozialdemokrat' fra 1878-1890. ABA har også det ligeledes illegale hovedblad 'Neuer Vorwärts' fra 1933 til 1940, samt ugebladene 'Neuer Vorwärts' og 'Vorwärts', der udkom efter 1945. Med det formål at rette op på denne mangel fik ABA mikrofilmen for årene 1891-1906 foræret af en tysk institution. Det er således muligt her i landet at arbejde med SPDs hovedorganer fra 1869 til i dag, naturligvis bortset fra de år, hvor SPD ikke havde mulighed for at udgive et

Land og Folk

De sidste ruller mikrofilm med Land & Folk leveres i løbet af år 2000. Det sidste nummer af dagbladet udkom fredag d. 28. december 1990. (ABA)

centralt organ, som f.eks. 1940 til 1945.

Forskellige aviser udgivet af organisationen 'Kommunistische Partei Deutschlands (Opposition)' har sammenhæng med adskillige arkivafleveringer fra personer, der havde tilhørt eller samarbejdet med organisationen. I samarbejde med bl.a. Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) i Amsterdam er det lykkedes at fremstille en næsten komplet film af avisen 'Arbeiterpolitik' 1929-1932. 'Volksrecht' havde ABA modtaget i en aflevering i ukomplet form, og da der ligeledes var modtaget dubletter af avisen, kunne der arrangeres en udveksling med byarkivet i Offenbach, som havde en mikrofilm. Det viste sig at være en fordel for professor Sibnarayan Ray, der udgiver et 6-bindt udvalg af den fremtrædende indiske kommunist Manabendra Nath Roys værker. I ABA fandt han nemlig de artikler, der var det officielle grundlag for Roys eksklusion af Kommunistisk Internationale - artikler, som ingen anden havde benyttet til biografiene om Roy.

Det er meningen også i fremtiden at hjemskaffe mikrofilm af udenlandske tidsskrifter, som ikke findes i Danmark, for således at styrke muligheden for internationale og komparative studier af arbejderbevægelsens udvikling. Det var f.eks. årsagen til at købe filmen af det socialdemokratiske kvindeblad 'Die Gleichheit' (1891-1922), som bl.a. indeholder mange beretninger om kvindelige arbejderes organisering i det meste af

Europa og USA. Bl.a. med det for øje er der indledt et samarbejde med især Friedrich-Ebert-Stiftung i Tyskland og IISG for at fremstille film af tidsskrifter udgivet af de socialdemokratiske internationaler. De første resultater foreligger allerede i Ungdomsinternationalens månedsblad fra 1928-1940, nogle af Det Europæiske Socialdemokratis pressetjenester og to tidsskrifter fra det russiske socialdemokrati, som kun fandtes spredt på flere biblioteker.

Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien udgav dagbladet 'The Herold' i 1915-16, som det er lykkedes at få fremskaffet; ligeledes findes mikrofilmen af Chicago-ugebladet 'Socialdemokraten', som i 1921 skiftede navn og sprog. Til denne gruppe kan også henregnes ugebladet 'Sønderjyden', som tilsyneladende kun er bevaret på ABA, og her kun findes ukomplet for de numre, der udkom før juni 1920, da Sønderjylland blev indlemmet i Danmark. Med disse er der skabt muligheder for at undersøge arbejderbevægelser med tilknytning til den danske.

Det er ved de enkelte poster på nedenstående liste anført, fra hvilken avis/tidsskrift mikrofilmene er fortsat, eller hvori de fortsættes, uanset om de foreligger på mikrofilm eller ej. Som regel findes forgængere eller efterfølgere i ABA; det er oplyst ved de enkelte poster.

Aviser :

Socialisten. - Kbh.: Dansk Andels Trykkeri, 1871-1874.

Fortsættes som: Social-Demokraten. (1874-1959)

Beholdning: 1871-1874.

Social-Demokraten.-Kbh., 1874-1959.

Fortsættelse af: Socialisten. (1871-1874)

Fortsættes som: Aktuelt. (1959-1977)

Beholdning: 1874-1959.

Aktuelt.-Kbh., 1959-1977.

Fortsættelse af: Social-Demokraten. (1874-1959)

Fortsættes som: Lands-avisen Aktuelt. (1978-1982)

Beholdning: 1959-1977.

Lands-avisen Aktuelt. -Kbh., 1978-1982.

Fortsættelse af: Aktuelt. (1959-1977)

Fortsættes som: Aktuelt. (1982-1987)

Beholdning: 1978-1982.

Aktuelt.-Kbh., 1982-1987.

Fortsættelse af: Lands-avisen Aktuelt. (1978-1982)

Fortsættes som: Det Fri aktuelt.

(1987-1997)

Beholdning: 1982-1987.

Det Fri aktuelt.-Kbh., 1987-1997.

Fortsættelse af: Aktuelt. (1982-1987)

Fortsættes som: Aktuelt, (1997-)

Beholdning: 1987-1997.

Aktuelt. -Kbh., 1997-Fortsættelse af: Det Fri aktuelt.

(1987-1997)

Beholdning: 1997-

Arbejderbladet: Organ for Danmarks Kommunistiske Parti. - Kbh. : Danmarks Kommunistiske Parti, 1921-1941.

Fortsættelse af: Arbejdet (1919-1921) og Solidaritet (1918-1921) Beholdning: 1921-1941.

Land og Folk : Organ for Danmarks Kommunistiske Parti. - Kbh. : Land og Folk, 1942-1990. 1942-5. maj 1945 illegalt. Beholdning: 1945-1990.

Bornholmeren : hele øens aktive avis. -Rønne, 1951-1994.

Fortsættelse af: Bornholms Social-Demokrat. (Haves ej)

Beholdning: 1985-1994.

Demokraten. -Århus, 1884-1974.

Fortsættelse af: Socialdemokratisk Ugeblad. (1884) Beholdning: 1884-1974.

Klokken 5 : Socialdemokratisk aftenblad.-Kbh., 1918-1930. Beholdning: 1925-1930 september.

Berner Tagwacht: Offiziell Publikationsorgan der Sozialdemokratischen Partei der Schweiz. - Bern, 1892-1975. Fortsættelse af: Der Schweizerische Sozialdemokrat. (Haves ej) Fortsættes som: Tagwacht (1976-) (Haves ej)

Beholdning: 1904, 1914-1916.

Flensburger Volkszeitung. - Flensburg, 1911-1932.

Fortsættelse af: Schleswig-Holsteinische Volkszeitung. (Haves ej)

Beholdning: 1929-1932.

The Herold. - Christiansted, St. Croix. 1915-1916.

Beholdning: 1915-1916.

Tageszeitung. - Berlin, 1974-

Beholdning: 1974-1982.

Tidsskrifter :

Agenda : the monthly newspaper of the European Parliament's Group of the Party of European Socialists / Group of the Party of European Socialists. - Bruxelles: Group of the Party of European Socialist, 1990-1994.

Beholdning: Nr. 1-45, 1990-1994. (Tysk udgave).

Arbeiterpolitik. - Strasbourg/Anvers, 1933-1939.

Beholdning: 1934-1939.

Arbeiterpolitik : Organ der Kommunistischen Partei Deutschlands (Opposition). - Berlin, 1929-1933.

Udkom først som ugeblad, senere som dagblad, og til sidst som ugeblad igen. Heri indgået: Arbeiterpresse. (1929) Beholdning: 1929-1933.

Arbeiterpresse : Organ der Kommunistischen Partei (Opposition). - Jena, 1929.

Fortsættes som: Arbeiterpolitik.
(1929-1933)

Beholdning : Arg. I, 1929 nr. 1-46. +
nr. 37a.

Arbejderbladet: Organ for Tyendet og
Landarbejderne / udgivet af Tyende-
og Landarbejderforbundet. - Roskilde,
1909-1912.

Fortsættelse af: Tyendebladet. (1909)
Beholdning: 1909-1912.

Arbejderbladet: Organ for Alm. dansk
Velfærdsforening. - Kbh., 1873-1883.
Beholdning: 1873-1883.

Arbejderen : socialistisk ugeblad. -
Kbh., 1889-1893. Beholdning: 1889-
1893.

Arbejdervennen : illustreret folkeligt
ugeblad. - Kbh., 1873-1875.
Beholdning: Arg. 1-2, 1873/1874-1875.

Arbejdervennen : underholdende og
belærende familieblad. - Kbh., 1890-
1897.

Beholdning: Arg. 1-8,
1891/1892-1897.

Arbejdet: Organ for Danmarks ven-
stresocialistiske parti. - Kbh., 1919-
1921.

Fortsættes som: Arbejderbladet.
(1921-1941) Beholdning: 1919-
1921.

Arbejds mændenes Fagblad : Organ for

Danmarks organiserede Arbejds mænd /
udgivet af Dansk Arbejds mænds For-
bund.-Kbh., 1893-1916. Fortsættelse af:
Fagblad for de forenede Arbejds mænd i
Danmark. (1891-1893)

Heri indgået: Arbejds mændenes Fagblad.
(1895-1896) Fortsættes som:
Maanedsbere tning. (1917-1919)
Beholdning: 1893-1910.

Arbejds mændenes Fagblad l udgivet af
Arbejds mændenes Forbund for Jylland
og Fyn. - Kolding, 1895-1896. Indgået i:
Arbejds mændenes Fagblad. (1893-1916)
Beholdning: 1895-1896.

Bauerninternationale. - Moskva/Berlin,
1924. Beholdning: 1924.

Brix'Ravn. -Kbh., 1881. Fortsættes
som: Den Radikale Ravn. (1881)
Beholdning: 1881.

Daily European Observations. - Paris,
1935-1939.
Beholdning: 1935-1939.

EUMES: Europäischer Medien Service. -
Brüssel, 1991-1993. Fortsættelse af:
Sozialdemokratischer Pressedienst
EUROPA. (Haves ej) Beholdning: 1991-
1993.

EUSO / Socialist Group European

Parliament. - Bruxelles : Ludwig Feller-
meier, 1975-1983.

Beholdning: 1975-1979. (Tysk udgave)

Die Fahne der Revolution. - Berlin,
1923-1924.

Beholdning: 1923-1924.

*Fagblad for de forenede arbejds mænd i
Danmark* l udgivet af 'Arbejds mændenes
Centralforbund i Danmark' og 'Arbejds-
mændenes Forbund for Jylland og Fyen'. -
Kbh., 1891-1893.

Fortsættes som: Arbejds mændenes Fagblad.
(1893-1916) Beholdning: 1891-1893.

Figaro. -Kbh., 1873-1876. Beholdning:
Arg. 1-2 1873-1874. mgl. 1874 nr. 20.

Folkeviljen: ugeblad for arbejdere. -
Kbh., 1877.
Beholdning: 1877, nr. 1-13. Mangler
nummer 2.

Fremad: Social-Demokrat. - Kbh., 1877.
Fortsættelse af: Den Radikale. (1877)
Beholdning: 1877, nr. 1-9.

Den Frie Tanke : Ugeblad for Behandling
af religiøse og videnskabelige Spørgsmål /
udgivet af 'Fritænkernesamfundet'. - Kbh.,
1878-1883. Beholdning: 1878-1883.

Frihed : anarkistisk organ for Skandinavi-
en.-Kbh., 1909. Beholdning: 1909nr. 1-3.

Die Gleichheit. - Stuttgart, 1892-1922.
Fortsættelse af: Die Arbeiterin. (1891)
(Haves ej)
Fortsættes som: Die Genossin. (1924-1933)
Beholdning: 1892-1922.

Internationale sozialistische Jugendkorrespondenz / herausgegeben vom Sekretariat der Sozialistischen Jugend-internationale. - Paris : Sozialistische Jugend-Internationale, 1928-1940.
Sammenlagt af: Sozialistische Jugend-Internationale (1923-1927) og Internationale Pressekorrespondenz. (1924-1927)
Udgivet sammen med: Internationale sozialistiske Ungdomsinternationale. (1937-1940) Beholdning: 1928-1940.

Der Kampf: Revolutionär-Sozialistisches-Wochenblatt: Organ der Deutschen Kampfgruppen in Holland. - Amsterdam, 1917-1918. Fortsættelse af: Der Kampf. (1916-1917) (Haves ej)
Beholdning: 1917-1918.

Kieler Demokratisches Wochenblatt. — Rendsburg, 1848-1849. Beholdning: 1848-1849.

Klassekampen'. Organ for norsk sosialistisk ungdomsforbund. - Oslo, 1909-1940.
Beholdning: 1909-1940.

Klassekampen : Oreen for Danmarks

socialistiske Arbejderparti. - Kbh., 1918-1919.
Beholdning: 1918-1919.

Kommunismus : Zeitschrift der Kommunistischen Internationale für die Länder Südosteuropas. - Wien, 1920-1921. Beholdning: 1920-1921.

Kommunistische Internationale. - Stockholm, 1919-1941.
Beholdning: 1940-1941.

Kvindebladet Hvad vi vil. - Kbh., 1888-1894.
Beholdning: 1888-1894.

Landarbejderen : Ugeblad for Landarbejdernes interesse. - Århus, 1895-1911.
Beholdning: 1895-1899.

Mitteilungsblatt der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands / herausgegeben vom Parteivorstand. - Berlin : Vorwärts, 1924-1928. Også med titel: Mitteilungen für die Funktionäre der SPD. Beholdning: 1925-1928.

Mitteilungsblatt des Verbundes der Sozialdemokratischen Wahlvereine Berlins und Umgegend. - Berlin, 1906-1918.
Fortsættes som: Mitteilungen der SPD für den Bezirksverband Berlin.
Beholdning: 1916-1918.

Mot dag. - Kristiania, 1921-1937.
Fortsættes som: Det Tyvende Aarhundrede.
Beholdning: 1921-1928.

Maanedssblad for det Socialdemokratiske Arbejderparti.-Kbh., 1876-1877.
Beholdning: 1876-1877.

New Age. - Chicago, 1921.
Første nummer med titlen: New World.
Fortsættelse af: Social-Demokraten (1911-1921) (Chicago)
Fortsættes som: Voice of Labour (1921-1923),
Beholdning: 1921.

Den Nye Socialist, / Udg. af V. Rasmussen-Kbh., 1884. Fortsættes som: Stats-Socialisten. Beholdning: 1884. Ukpl.

Programmet : Frisindet social-politisk Arbejderblad. - Kbh., 1889-1895. Beholdning: 1889-1895.

Proletaren: Organ for den fjerde og femte Stand.-Kbh., 1882. Beholdning: 1882.

Proletaren : Anarkistisk Organ for Skandinavien. - Kbh., 1896. Beholdning: 1896.

Den Radikale : Social-demokratisk Ugeblad. - Kbh., 1877. Fortsættes som: Fremad. (1877) Beholdning: 1877.

Reform. - Kbh., 1877.

Beholdning: 1877.

Revolutionary Communist Youth Newsletter. - New York, 1971-1973.

Fortsættelse af: Revolutionary Marxist Causus Newsletter. (1970-1971)

Fortsættes som: Young Spartacist. (1973-)

Beholdning: 1971-1973.

Revolutionary Marxist Caucus Newsletter. - New York, [1970]-1971.

Fortsættes som: Revolutionary Communist Youth Newsletter. (1971-1973)

Beholdning: Nr. 7-8 1971.

Rote Gewerkschaftsinternationale : Organ des Vollzugsbüros der Roten Gewerkschaftsinternationale. - Berlin, 1921-1933.

Sammenlagt af: Die Internationale Arbeiterbewegung (1921) og Bulletin des Vollzugsbüros (1921) Indgået i:

Internationale Gewerk-schafts-Pressekorrespondenz. (1931-1936)

Udgivet sammen med: Die Rote Gewerkschafts-internationale (Moskva) (1921-1933) og L'Internationale syndicate rouge (1921-19??) og Red labour union international (1921 -1922) (Haves ej) Beholdning: 1921, 1927-1933.

RSD : Mitteilungsblatt der Russischen Sozial-Demokratie / Herausgegeben von der Auslandsvertretung der Sozial-Demokratischen Arbeiterpartei

Russlands. - Berlin, 1924-1932.

Fortsættelse af: Russisches Bulletin. (1922-1923) (Haves ej) Beholdning: 1924-1932.

Russisches Bulletin. - Berlin, 1907-1916.

Fortsættelse af: Bulletin des vereinten (russischen) Informationsbüros (Haves ej) Beholdning: 1907-1910. Ukpl.

Den Røde Krig : Ungsocialistisk Organ.-Kbh., 1918-1921. Beholdning: 1918-1921.

Samfundet. - Kbh., 1875.

Beholdning: 1875nr. 1-2.

Samfundet.-Chicago, 1889-1890. Beholdning: Arg. 1, 1889 nr. 1-2, 4 + arg. 2, 1890 nr. 3.

Social-Demokraten. - Chicago, 1911-1921.

Fortsættes som: New World.

Beholdning: 1911-1921.

Socialist Call. - New York, 1935-1962. Beholdning: 1935-1962.

Socialisten : Socialdemokratisk Tidsskrift / udgivet af de socialdemokratiske Partiforeninger, Diskussionsklubber og Arbejdernes Oplysningsforbund. - Kbh., 1903-1946. Fortsættes som: Verdens Gang. (1947-1969)

Beholdning: 1903-1940.

Solidaritét: Organ for den syndikalistiske Arbejderbevægelse i Danmark. - Kbh., 1911-1921.

1919-1921 udgivet som dagblad.

Sammenlagt med: Arbejdet (1919-1921) til: Arbejderbladet (1921-1941)

Beholdning: 1911-1921.

Sozialdemokratische Europa-Korrespondenz : Pressedienst des Verbindungsbüros der sozialdemokratischen Parteien der Gemeinschaft und der Sozialistischen Fraktion des Europäischen Parlaments. - Luxemburg, 1966-1975. Fortsættelse af: Sozialistische Europa-Korrespondenz. (1959-1965) Beholdning: 1966-1975. Ukpl.

Sozialistische Europa-Korrespondenz: Pressedienst der sozialistischen Parteien der Mitgliedsstaaten der Europäischen Gemeinschaften und der sozialistischen Fraktion des Europäischen Parlaments. - Luxemburg, 1959-1965. Fortsættes som: Sozialdemokratische Europa-Korrespondenz. (1966-1975) Beholdning: 1959-1965. Ukpl.

Spartacist: an organ of revolutionary marxism : english edition / published by the International Executive Committee of the International Communist League (Fourth Internationalists). - New York, N. Y., 1964- Udgivet sammen med: Der Klassenkampf 'Spartakist' (1967-1968) og Espartaco (1966-1968) og Spartacist (Deutsche Aus-

gabe) (1974-)
Beholdning: 1964-1980, nr. 1-30 +indeks for nr. 1-30.

Spartacist: ein Organ des revolutionären Marxismus : (Deutsche Ausgabe) / herausgegeben vom Internationalen Exekutivkomitee der Internationalen Kommunistischen Liga (Vierte Internationalisten). - New York, 1974- Beholdning: 1974-1982, nr. 1-10 +indeks fornr. 1-10.

Stormklockan. - Stockholm, 1908-19??. Beholdning: 1908-1929.

*Syndikalist*en : Organ for den revolutionære Arbejderbevægelse. - Kbh., 1909-1911. Beholdning: 1909-1911.

Sønderjyden : Organ for Smaakaar-

standen.-1919-1921.
Beholdning: 1920-1921.

Tyendebudet: Organ for Tyendet og Landarbejderne / udgivet af Tyende- og Landarbejderforbundet. - Århus, 1907-1909.

Fortsættes som: Arbejderbladet. (1909-1912)

Beholdning: 1909-1909.

Den Uafliængige Social-Demokrat: Lige Ret for alle. - Kbh., 1919.
Beholdning: 1919.

Volksrecht: Organ der Kommunistischen Opposition Deutschlands. - Offenbach, 1929-1932. Fortsættelse af: Das Volksrecht. (1925-1928)
Beholdning: 1929-1931 ukpl. (supplement til det trykte)

Vorwärts : Berliner Volksblatt: Zentralorgan des SPD. - Berlin, 1891-1933. Fortsættelse af: Berliner Volksblatt. (1884-1891) (Haves ej) Fortsættes som: Neuer Vorwärts. (1933-1940) Beholdning: 1891-1906.

Voice of Labour. - Chicago, 1921 -1923.
Fortsættelse af: New Age. Beholdning: 1921-1923.

Workers Vanguard : Marxist Working-Class Biweekly of the Spartakist League of the U.S.. -New York, 1971-Beholdning: 1971-1989, 1992-1997.

Young Spartacist. - New York, 1973- Fortsættelse af: Revolutionary Communist Youth Newsletter. (1971-1973) Beholdning: Nr. 19-38, 1973-1975.

Jubilæumsskrifter 1998-99

Den faglige arbejderbevægelse

Brandfolk

Brandfolkenes Organisation i 100 år. - (Kbh.): (Brandfolkenes Organisation), (1998).-80 s.: ill.

Elektrikere

Dansk El-Forbund i Frederikshavn 75 år. - (Frederikshavn): (Dansk El-Forbund Frederikshavn), (1999). - 15 s. : ill.

Ergoterapeuter

Fra kvindelige sysler til specialiseret ergoterapi / redaktion: Stig Petersen. - Kbh. : Ergoterapeutforeningen, 1998. - 98 s. : ill.

Handels- og kontorfunktionærer

1899-1999 : HK København, afdeling 12 / tekst og produktion: Michael Neumann og Erik Ovesen. - (Kbh.): (Handels- og Kontorfunktionærenes Forbund i Danmark, afd. 8 og 12/Service), 1999. - 35 s.: ill.

Jubilæumsnummer af: HK København afdeling 12. Haves med samme hovedtitel som jubilæumsskrift for. Handels-

og Kontorfunktionærenes Forbund i Danmark. København, afdeling 8.

1899-1999 : Otteren / tekst og produktion: Michael Neumann og Erik Ovesen. - (Kbh.): (Handels- og Kontorfunktionærenes Forbund i Danmark, afd. 8 og 12/Service), 1999. - 35 s. : ill. Jubilæumsnummer af: Otteren. Haves med samme hovedtitel som jubilæumsskrift for. Handels- og Kontorfunktionærenes Forbund i Danmark. København, afdeling 12.

Dauer, Frede: Brancheafdelingen Post Danmark HK/Stat: 100 år : jubilæum 1899-1999. - Frederiksberg : Brancheafdelingen Post Danmark HK/Stat, 1999.-31 s.: ill.

Jubilæumsnummer af: Brancheafdelingen Post Danmark tidende.

Haase, Ingolf: HK Tønder-Padborg : 75 år : 1923-1998. - Tønder : HK Tønder-Padborg, 1998. - 99 s. : ill.

100 år i handel: HK København afd. 2 og afd. 6/Handel : 1899-1999 / tekst og produktion: Michael Neumann & Erik

Ovesen. - (Kbh.): HK København afd. 2. og afd. 6/Handel : i samarbejde med BMF's forlag, 1999. - 82 s. : ill.

Hvis man ikke selv har oplevet det: om at pynte og pukke i butik og kontor op gennem århundredet / redaktion: Inge Marott Post... (m.fl.) / Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Arbejdermuseet. - (Kbh.): HK/Danmark, 1999. - 176 s.: ill. Udgivet i forbindelse med HKs 100 års jubilæum år 2000.

Spanner, Søren: Hvad skulle det være? : HK Hjørring-Brønderslev, 12. november 1899-1999. - (Hjørring) : HK Hjørring-Brønderslev, (1999). - 103 s. : ill.

Jernbanefunktionærer

Jernbanens folk / Kjeld Simon Villadsen, Hans-Henrik Sug / udgivet af Dansk Jernbaneforbund. - Frederiksberg : Erhvervs-historisk Bureau, 1999. - 256 s. : ill. På omslaget: Dansk Jernbaneforbund 1899-1999.

Luftfartsfunktionærer

Linden, Trine: Luft under vingerne : Luftfartsfunktionærene 1974-1999 : 25 års

virke. - Kbh. : Knuth, 1998. - 104 s. : ill.

Lærere

Wiborg, Annette: Glimt fra 100 år med Frederiksbeglærerne. - Frederiksberg : Frederiksberg Kommunal lærerforening, 1999.-96 s. : ill.

Metalarbejdere

Maskinarbejderens århundrede : og de andre smedes / redigeret af Jens Maa-gaard. - (Kbh.): Fremad, 1999. - 159 s. : ill.

Særligt smudsomslag udarbejdet i anledning af Max Bæhrings 60 års fødselsdag.

Rasmussen, Tommy: Smedene i Nyborg. - (Nyborg) : (Dansk Metal Nyborg afdeling), 1998. - 67 s. : ill. Udgivet i anledning af Dansk Metal Nyborgafdelingens 100 års jubilæum.

Rønne, Bent Vedsted: Metalarbejdere på godt og ondt gennem 100 år i Haderslev : Dansk Metal Haderslevs 100-års jubilæum 1999/udgivet af Dansk Metal Haderslev og Haderslev Byhistoriske Arkiv. - (Haderslev): (Dansk Metal Haderslev), (1999). - 80 s. : ill.

Musikere

Dansk Musiker Forbund København 125 år : 1874-1999 / redaktion: Michael Justesen ... (m.fl.). - (Kbh.): (Dansk Musiker Forbund København), (1999).- 96 s. : ill.

Politifolk

Københavns Politiforening : 100 år : 26. februar 1898 - 26. februar 1998 / tekst: Carl Aage Redlich og Flemming Steen Munch ; redaktion: Dennis O. Nielsen og Bjørn Sørensen. - Kbh. : Københavns Politiforening, (1998). -56 s. : ill.

*Stadig aktuelt op til HK's jubilæum?
HK propaganda fra 1940 'erne for
weekend-ordning i butikskbranchen.
(ABA)*

Pædagogmedhjælpere

Brinkmann, Hans: PMF : 25 år med børn og job / forfatter: Hans Brinkmann. ; redaktion: Jakob Sølvhøj, Ebbe Jacobsen og Per Lange. - Kbh. : Pædagogisk Medhjælperforbund, 1999.-1 24 s. : ill.

Specialarbejdere

Brolægningsarbejdernes Klub i København : 100 års jubilæumsbog : 12. juni,

1898-1998 / skrevet og tilrettelagt af et bogudvalg bestående af: Lars Pless ... (m.fl.). - (Kbh.): Brolægningsarbejdernes Klub i København, 1998. - 80 s. : ill.

Fortæl om dit liv : Danmarkshistorie 1997. - (Kbh.): SID, (1998). - 39 s. : ill. På omslaget: 10 SiD'ere fortæller om deres liv i anledning af SiD's jubilæumsår.

Nu kommer landarbejderne! : landarbejdernes organisering på Langeland 1907-1917 (i.e. 1915)/uddrag og redigering ved Oluf Unnerup og Trille Raa-gaard. - (Rudkøbing): Arbejder Historisk Forening for Langeland, 1998. - 2 bd. (I, 127, 10 s.).

Tjenere

Værsgo, der er serveret: tjenernes organisationshistorie 1898-1998 / Jonna Duch Christensen, Søren Federspiel. - Kbh. : Knuth, 1999.-1 85 s. : ill.

Andre faglige sammenslutninger

Mærkelund, Niels E.: Fra kontorherrer til fagforening. - (Kbh.): Københavns Kommunalforening, (1998). - 234 s. : ill. Udgivet i anledning af Københavns Kommunalforenings 100 års jubilæum.

Nå, hvad laver du så? : om arbejde, arbejdsløshed og kvalifikationer i det 21. århundrede : et debatskrift i anledning af Magistrenes Arbejdsløshedskasses 25 års jubilæum / redaktør: Jens Peter Østerby Petersen. - Kbh. : Magistrenes Arbejdsløshedskasse, 1999. - 158 s. : ill.

Overgaard, Jesper: Små mus kan også trampe : en lille, causerende hilsen til jubilaren LO og en hyldest til sammenholdets kunst gennem årene. - Viborg : LO sektion Viborg-Tjele, 1998. - 24 s. : ill.

Udgivet i forbindelse med LO's 100-års-jubilæum.

Kooperationen

Federspiel, Søren: Murersvendenes Aktieselskab gennem 100 år : 1899-1999. - Kbh.: Knuth, 1999. -136 s.: ill.

Den politiske arbejderbevægelse

Socialdemokratiet

100 år med Socialdemokratiet i Korsør / redaktion: Lillian Hansen. - (Korsør) : (Socialdemokratiet i Korsør), 1999. -26 s.: ill.

Høj Jensen, Mona: Under den røde fane : 1899-1999 : Socialdemokratiet i Middelfartkredsen. - (Middelfart): Socialdemokratiet, Middelfartkredsen, (1999).-45 s.: ill.

Juul, Ib: Politik er resultater. - (Herlev) : Socialdemokratiet i Herlev, 1999.-180 s.: ill.

Udgivet i anledning af foreningens 90 års jubilæum.

Kristiansen, Jørgen: Socialdemokratiet i Glostrup : 1899 - 14. maj - 1999. -

(Glostrup): Socialdemokratiet i Glostrup, 1999.-39 s.: ill. Jubilæumsnummer: Byens stemme ; maj 1999.

Nielsen, Arne: Historien om Socialdemokratisk vælgerforening for Langå og omegn : 1909-1999. - (Langå), 1999.-52, (7) s.

HK'er anno 1996, ansat i Unibanks Valuta- og børsafdeling. Eksempel fra den store diassamling, der er blevet registreret i ABA's billedarkiv, klar til næste HK-jubilæum. (ABA, fotograf Harry Nielsen)

Skaanning, Knud: 100 år : Socialdemokratiet i Slangerup. - (Slangerup): Socialdemokratiet i Slangerup, 1999. - 11 s.: ill.

Socialistisk Folkeparti

Jensen, Annette Vibeke: ... der sku' jo være nogen : de første 40 år : SF i Vej-

le 1959-1999. - (Vejle): SF-Vejle, 1999. - 38 s.: ill.

SF-Silkeborg i et historisk perspektiv / ansvarshavende: Jørn Rye Rasmussen. - (Silkeborg): (SF-Silkeborg), (1999). -40 s.: ill.

Udgivet i anledning af SFs 40 års jubilæum.

Arbejdereplysning og kulturelle organisationer

Hansen, Hans Jørgen: 'Skraldet' : historien om Arbejdernes Forsamlingsbygning i Amaliegade. - Århus : Historisk Udvalg under LO Århus, 1999. - 111 s.: ill.

Udgivet i anledning af Aarhus Kongreshus' 90 års jubilæum, maj 1999.

Stubtoft, Erik: Fra oplysning til uddannelse : historien om Arbejdernes Oplysningsforbund 1924-1999. - (Kbh.): Arbejdernes Oplysningsforbund, AOF Danmark, 1999.- 4 bd. : ill.

Bd. 2, 3 og 4 er bilag udskrevet fra diskette vedlagt bd. 1.

Dorte Ellesøe Hansen

Afleveringer til ABA i 1999

Utrykte afhandlinger

Afviklingen af de formelle bånd- en symbolsk handling? : en historisk analyse af forholdet mellem Socialdemokratiet og fagbevægelsen (LO) i årene 1987-1999 / udarbejdet af Janus Broe Andersen og Thomas Bille Winkel. - (Roskilde), (1999). 104, (10) s. Historie modul 3 ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

Andersen, Finn: Alderdomsunderstøttelse i Danmark i 2. halvdel af 1800-tallet: en analyse af alderdomsunderstøttelseskassernes udbredelse og virksomhed i danske landsogne, købstæder samt på industrielle virksomheder. - (Århus), (1998). - 4 bd. (490, 36 bl.). : ill.

Ph.d.-afhandling ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Banke, Cecilie Felicia Stokholm: Den sociale ingeniørkunst i Danmark : familie, stat og politik fra 1900 til 1945. - (Roskilde), 1999. - 192 s. Ph.d.-afhandling ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Uni-

versitetscenter.

Bjerggren Nielsen, Jesper: Kunsten, litteraturen og socialismen i begyndelsen af det 20. århundrede : Edvard Munch og Martin Andersen-Nexø. -(Kbh.), 1999.-12, (6) s. : ill. Opgave ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Borchsenius, Søren: Formandsskiftet i Socialdemokratiet 1992. - (Kbh.), 1999.-30 bl.

Projekt på historie, Københavns Universitet.

Bududu, Carine Nielsen: Fagforeninger, altruisme og forklædt fagforeningsattitude : en analyse af Dansk Socialrådgiverforening og HK/Kommunals involvering i dansk socialpolitik. - (Kbh.), 1999.-2 bd. (120, 27 bl.). Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Christensen, Lars K.: Det moderne arbejde : kulturelle og institutionelle forandringer af arbejdet i den danske tekstilindustri 1895-1940. - (Kbh.), (1998).-341 s. :ill.

Ph.d.-afhandling ved Det humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Dhyrbye, Jonas Kold: Socialdemokratiets forandring : en analyse af Socialdemokratiet i perioden 1982-1997 med brug af Harmel & Jandas teoriapparat fra artiklen 'Party goals and party change'. - (Kbh.), 1999.-19 bl.

Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Direktøren og svikmøllen : en beskrivelse af Sammenslutningen af Firma-Funktionærer og dens kontroversielle direktør : et fænomen i dansk fagbevægelse / Jeppe Juhl og Henry Thingvad. - (Århus), (1988).-93, (13) s.: ill. Hovedopgave ved Danmarks Journalisthøjskole.

Dreyer Pedersen, Martin: Arbejderlitteratur og kultur : med 1930'ernes og 1970'ernes arbejderlitteratur som udgangspunkt. - (Kbh.), (1999). - 29 bl. Bacheloropgave ved Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet.

Elbjørn, Kasper: Den grimme ælling : en analyse af Statsministeriets reorganisering

i 1994.-(Kbh.), 1998.-32, (3) bl.: ill.
Bacheloropgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Engell-Hedager, Henrik: Solidaritet og socialpolitik under forandring. - (Århus), 1998.-94 bl. Speciale ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.

Falmer den røde rose? : en komparativ analyse af Socialdemokratiet og Labour's politiske og ideologiske udvikling / Trine Blücher Brun ... (m.fl.). -(Kbh.), 1999.-65 bl. l. årsprojekt, Språk ved Handelshøjskolen i København.

Fluger Callesen, Louise: Regulerende - reguleret: et bidrag til en statsteoretisk udbygning af regulationsteori. -(Kbh.), 1999.-iii, 100 bl. Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Frisk, Per Gidionsen: 'Das Schiff verlässt den Lotzen (i.e. Lotsen)' : den sikkerhedspolitiske diskussion i det tyske socialdemokrati 1949-1984. -(Kbh.), 1997.-1 02 s. Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet.

Gronenberg, Jesper: Danmarks Kommunistiske Parti under Hitler-Stalin-Pagten 1939-1941 = The Communist Party of Denmark during the Nazi-Soviet Pact 1939-1941. - (Odense),

Specialeafhandling ved Center for Historie, Syddansk Universitet.

Groth, Nils H.: Kommunisterne og uroen på det danske arbejdsmarked i foråret 1956. - (Roskilde), 1999. - 100 bl. : ill. Speciale ved Institut 5 Historie, Roskilde Universitetscenter.

Hartvig Sørensen, Thomas: DKP's motivation for at indlede enhedsforhandlingerne i 1945. - (Kbh.), 1999. -36 bl.
Bacheloropgave ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Hedengran Jacobsen, Lene: Landbokvinder i mellemkrigstiden. - (Kbh.), 1999.-49, (29) bl. Hovedopgave ved Danmarks Biblioteksskole, København.

Henriksen, Lars: En hårfin balance : en analyse af dansk markedspolitik 1957-61.-(Århus), 1999.-101 s. Speciale ved Historisk Institut, Århus Universitet.

Holt Nielsen, Knud: Kampen om elevbevægelsen : Landsorganisationen af elever 1969-1985. - (Roskilde), 1999. - 122, (13) s.
Historiespeciale ved Roskilde Universitetscenter.

Holt Nielsen, Knud: Uddannelseskampen i 80'erne : Bertel Haarder og elev-

bevægelserne. - (Roskilde), (1997). - iii, 189 s.

Pædagogik modul 2A, ved Roskilde Universitetscenter.

Jessen, Mette-Astrid: Mellem Norden og Europa : en analyse af det danske socialdemokratis stillingtagen til opbygningen af Europarådet. - (Århus), 1999. - 105 bl. Hovedfagsspeciale ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Juul Christiansen, Flemming: Partier og interesseorganisationer : personsammenfald mellem de ledende organer i henholdsvis LO og Socialdemokratiet samt landbrugets organisationer og Venstre i perioden 1961-1998.-(Kbh.), 1999.-24, (8) s.
Fri opgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Kjærgaard, Erik: Billet til Utopia : en institutionel analyse af gæstfrihedsteknikker i danske rejseberetninger fra kulturrevolutionens Kina 1966-76. - (Roskilde), 1999. - 96, VII bl.
Modul 3 projekt i historie, Roskilde Universitetscenter.

Kjærgaard, Erik: Det indre Utopia : en socialpsykologisk diskursanalyse af danske rejseberetninger fra kulturrevolutionens Kina 1966-76. - (Roskilde), 1999. - 196, XIX s.

Speciale ved Internationale Udviklingsstudier, Roskilde Universitetscenter.

Kjærgaard, Jacob Friis: Her kommer fra

dybet - den slingrende armé!!! : en undersøgelse og sammenligning af Fernando Linderberg og Carl Westergaards kamp for at organisere de danske landarbejdere 1890-1915. - (Kbh.), (1999).-32 s.
Projekt opgave, område 4 ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Klos, Michael: De tyske arbejdere og krigssamfundet 1914-18 med Flensborg som eksempel. - (Århus), 1991. -(114) bl. Speciale ved Århus Universitet.

Lang-Jensen, Sebastian: Mellem nation og internationalisme : DKP's politiske linie 1945-48 belyst ud fra nationale og internationale forhold. -(Kbh.), 1997.-30 bl. Bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lassen, Tinus Frode: At forklare fagbevægelsen : LO-systemets strukturdebat og -udvikling i organisationsteoretiske perspektiver. - (Kbh.), 1999. - 93 bl. Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt: Arbejdsrapport til Solidaritet og skruerbrækkere. - (Kbh.), 1999.-30 bl.
Formidlingsopgave til bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt: Lærervejledning til So-

lidaritet og skruerbrækkere. - (Kbh.), (1999). - (40) bl.
Del af bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt: Solidaritet og skruerbrækkere : en kildesamling om strejkebrydere i Danmark 1890-1899. -(Kbh.), (1999). - (104) bl. : ill. Del af bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Louis Pio og flugten til Amerika I Johan Tinus, Hans Enggrob. - (Odense), (1996). - 39 bl.
Metodeopgave ved Center for Historie, Odense Universitet.

Lyngbye, Jesper: ABA og brugerbetaling. - (Kbh.), (1999). - 16 bl. 3. semesteropgave ved Danmarks Biblioteksskole, København.

Parsholt, Jesper: Til belysning af forholdet mellem nation og klasse : Otto Bauer og Karl Renner 1899-1908. - (Roskilde), (1999). -92, (13) s.: ill. Historiespeciale ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

På bred frisindet basis / Jacob Skjødt Nielsen ... (rn.fl.). - (Roskilde), 1999. 93, (13) s.: ill.
Projektrapport i historie, modul 2-3, Roskilde Universitetscenter.
På omslagets bagside: En analyse af Kulturkampen 1935-39.

En 'skamplet' forsvandt: en illustreret analyse af Adelgade-Borgergadekvarteret før, under og efter totalsanering / af Nina Kløcker-Nielsen, Kenneth Johansen. - (Roskilde), 1999. - 194 s. : ill. Geografi- og historiespeciale ved Roskilde Universitetscenter.

Skovsted Nielsen, Tina: Alle tiders rejser: dansk turisme i et kulturhistorisk perspektiv. - (Odense), 1999. - 107 bl. : ill. (nogle i farver).

Speciale ved Center for Kulturstudier, Medier og Formidling, Odense Universitet.

Socialdemokratiets forandring fra 1950 til 1990 / Erik Lind Olsen, Stine Marie Dragsted. - (Kbh.), 1999.-68 bl. : ill.
Bacheloropgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Stenner, Pernille: Frederik Dreier og hans samtid : belyst ved hans deltagelse i litterære polemikker og ved hans bestræbelser inden for tidens arbejderforeninger. -(Kbh.), 1998. - 2 bd. (116 bl). Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet.

Studerenteroprøret i Danmark 1968 : forudsætninger og konsekvenser / Steven Llewellyn Bjerregaard Jensen og Thomas Ekman Jørgensen. - (Kbh.), 1999. - 4 bd. (371 bl.)
Besvarelse af prisopgave ved Institut for Historie, København Universitet.

Syndikalisterne i Danmark : en antropolo-

gisk undersøgelse / Stig Ekblom, Kristian Høyen og Oliver Vanges. - (Roskilde), 1999.-92 s. Projektrapport, 2. modul, ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

Tysklandsarbejdere / Anne Havaleschka, Jens Hollesen. - (Odense), 1999. - 47 bl.

Bachelorprojekt ved Center for Historie, Odense Universitet.

Tæppefald for fagbevægelsen? : en analyse af fagbevægelsens rolle nu og i fremtiden / Elisabeth Kongsmark, Maria Pejter-Hansen. - (Kbh.), 1997. -55, (6) bl.

Hovedopgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Uglen, klostret og huset i Nyhavn : en analyse af baggrunden for Olsen-Planen og dens konsekvenser / Kenneth Schmidt Hansen og Kasper El-bjørn. - (Kbh.), 1999.-65, (11) bl. Fri opgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Uhrskov Jensen, Morten: Danmark og Folkeforbundet 1918-1923 : et studie af de danske beslutningstageres syn på Danmarks neutralitetsstatus som følge af landets medlemskab af Folkeforbundet. - (Kbh.), 1999. - 101 bl. Speciale ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Weis, Florian: 'And now - win the pe-

ace' : die aussenpolitischen und internationale Nachkriegsplanungen der britischen Labour Party während des Zweiten Weltkrieges (1939 bis 1945). - (Hamburg), (1998). - 514 bl. Dissertation zur Erlangung der Würde eines Doktors der Philosophie des Fachbereiches Geschichtswissenschaft der Universität Hamburg.

Dorte Ellesøe Hansen

Arkivafleveringer

Fagbevægelsen

Bedriftssundhedsråd nr. 11, Kontor og administration: Forhandlingsprotokoller, korrespondance 1980-1998

Bedriftssundhedsråd nr. 5, Almen industri: Forhandlingsprotokoller 1984-1998

Bedriftssundhedsråd nr. 6, Social- og sundhedsvæsen: Forhandlingsprotokoller, korrespondance 1980-1998

Dansk Bogbinder- og Kartonnagearbejder Forbund: Fagligt udvalg, materiale vedr. bogbinderskolen 1937-1982

Dansk Bogbinderforbund, Københavns afdeling: Forhandlingsprotokoller, overenskomster, korrespondance 1885 - 1995

Dansk Bogbinderforbund: Forhand-

lingsprotokoller, overenskomster, korrespondance 1900-1995

Dansk Kommunalarbejder Forbund: Journalsager 1991-1992

Dansk Tjenerforbund af 1920: Forhandlingsprotokoller 1925-1931

Dansk Typograf Forbund: Forhandlingsprotokoller, korrespondance, overenskomster 1950-1995

Foreningen af tilsynsfunktionærer ved amts- og primærkommunale kontrolenheder: Arkivalier 1974-1999

Gartnernes fagforening for København og omegn: Forhandlingsprotokoller, korrespondance, uddannelsesudvalg, miljøudvalg 1965-1992

Gartnernes Landsklub: Forhandlingsprotokoller, korrespondance, udvalg 1990-1998

Grafisk Forbund Kreds I: Forhandlingsprotokoller, korrespondance 1993-1999

Grafisk Forbund: Forhandlingsprotokoller, korrespondance, sager, overenskomster 1993-1999

Husligt Arbejderforbund: Journalsager 1990-1992

De kontraherende tjenerorganisationer i Danmark: Forhandlingsprotokoller 1927-1929

De kvindelige bogbinderes Fagforening i København: Forhandlingsprotokol 1896-1898

Kvindeligt Arbejderforbund, afd. I: Forhandlingsprotokoller 1977-1990

Københavns Tjenerforening: Forhandlingsprotokoller 1931-1970

Landsorganisationen i Danmark: Journalsager 1994-1995, overenskomstsager 1990-1995, arbejdsretsager 1994-1995, ujournaliserede sager 1990-1994

Ligkistesnedkemes Fagforening, København: Forhandlingsprotokoller, medlemsprotokol 1900-1959

Nordre Birks Tjenerforening: Forhandlingsprotokoller 1921-1969

Opvarter - tjenerforeningen af 1866: Forhandlingsprotokoller 1923-1931

Opvarter- og tjenerforeningen af 1866. Syge- og begravelseskasse -stiftelse: Forhandlingsprotokoller 1917-1982

Skandinavisk Kelnerforening: Forhandlingsprotokol 1906-1910

Skorstensfejersvendenes Fagforbund, Sønderjylland/Fyns afdeling: Forhandlingsprotokoller, medlemsprotokoller, korrespondance, regnskaber 1924-1984

Skorstensfejernes Fagforbunds

A-kasse, Fyns afdeling: Forhandlingsprotokoller 1934-1973

Skorstensfejernes Fagforbunds A-kasse, Sønderjyllands afdeling: Forhandlingsprotokoller 1934-1980

Skorstensfejersvendenes Fagforening, Fyns afdeling: Forhandlingsprotokoller, regnskaber, korrespondance 1914-1974

Specialarbejderforbundet i Danmark: International udvalg: Korrespondance

Sømændenes Forbund: Korrespondance og faglige sager

Søndre Birks Tjenerforening: Forhandlingsprotokoller 1943-1971

Tjenernes A-kasse i Danmark: Forhandlingsprotokoller 1926-1962

Tjenernes A-kasse, Københavns afdeling: Forhandlingsprotokoller 1919-1945

Tjenernes Fagforening af 1920: Forhandlingsprotokoller 1920-1923

Tjenernes faglige Forening af 1898: Forhandlingsprotokoller 1898-1931

Tjenernes Hus: Forhandlingsprotokoller 1944-1974

Tjenernes Idrætsforening: Forhandlingsprotokoller 1931-1959

Tjenerforbundet i Danmark: Forhandlingsprotokoller 1931 -1981

Vagtfunktionærenes Fagforening: Forhandlingsprotokoller, medlemsprotokoller, korrespondance, overenskomstforhandlinger 1903-1982

Væksthus- og planteskolegartneres Klub: Forhandlingsprotokoller 1973-1992

Politiske partier og organisationer
Socialdemokratiet på Frederiksberg: Referater, korrespondance 1980-1992

Socialdemokratiet, Holbæk Kredsen: Forhandlingsprotokoller, regnskaber, stillerlister 1912-1988

Socialdemokratiet: Referater fra hovedbestyrelse, forretningsudvalg, udvalg m.m. 1990-1998

Socialdemokratiets Folketingsgruppe: Korrespondance m.m. 1989-1995

Socialdemokratisk Forening, Hørby: Regnskaber 1925-1941

Socialdemokratisk Kredsorganisation, Stubbekøbing: Regnskaber 1959-1970

Socialistisk Folkeparti: Referater fra hovedbestyrelse, forretningsudvalg, udvalg 1994-1996

Andre organisationer
Anarkistisk Føderation: Arkivalier

Arbejdernes Oplysningsforbund: Bestyrelsesmøder 1991-1994

Cigararbejdernes Sangkor: Forhandlingsprotokoller, sange, noder

Clarté: Referater, korrespondance, kampagnemateriale

Dansk Arbejderidræt, Københavns-kredsen: Referater, korrespondance 1932-1998

DSU, Lolland-Falster Kredsen: Forhandlingsprotokoller 1922-1947

DSU, Stubbekøbing: Forhandlingsprotokoller 1917-1938

Fredskomiteen i Gladsaxe: Referater, korrespondance

Hjælpekassen på L.Kristensen, Remington: Forhandlingsprotokol 1934-1964

Internationale Socialister: Arkivalier

Katolsk Arbejderaktion i Danmark: Forhandlingsprotokoller, korrespondance 1948-1992

Katolsk Arbejdergruppe, Vesterbro: Forhandlingsprotokoller, korrespondance

LOE: Arkivalier

Nordisk bogcafé: Arkivalier

Sangkoret Pro Cantu: Arkivalier

Socialdemokratisk ungdomshjem, Lundtoftegade: Forhandlingsprotokol, regnskaber 1973-1998

Socialistisk Uddannelsesfront: Arkivalier

Studierådet for ingeniørstuderende: Forhandlingsprotokoller, korrespondance

Unge katolske Arbejdere: Forhandlingsprotokoller, korrespondance

Venskabsforeningen Danmark - Afghanistan: Referater, korrespondance

VS Dragør / Tårnby: Arkivalier

Personer

Georg Poulsen: Korrespondance

Gert Petersen: Personlige papirer 1971-1999

Johannes Laursen: Breve fra Jens Otto Krag

Kai Moltke: Korrespondance

Lis Mølbjerg: Erindringer

Per Hækkerup: Manuskripter, breve, udklip 1939-1978

Richard Kokholm-Erichsen: Materiale fra internationale organisationer

Robert Huhle: Korrespondance

ABA vil gerne takke alle, der har afleveret materiale til arkivet.

Anette Eklund Hansen

Billedafleveringer

I billedarkivet er der indgået 78.000 billeder i 1999. 40.000 billeder fra Ny Dags billedsamling er afleveret til Lokalhistorisk Arkiv i Nakskov. Fordelingen på givere og emnegrupper er følgende:

Fagbevægelsen

LO: LO-Bladets portrætsamling

Grafisk Forbund og Grafia, fagbladets billedsamlinger

Dansk Metal, Afdeling 3: Billeder fra tidligere afdeling 17 og 11

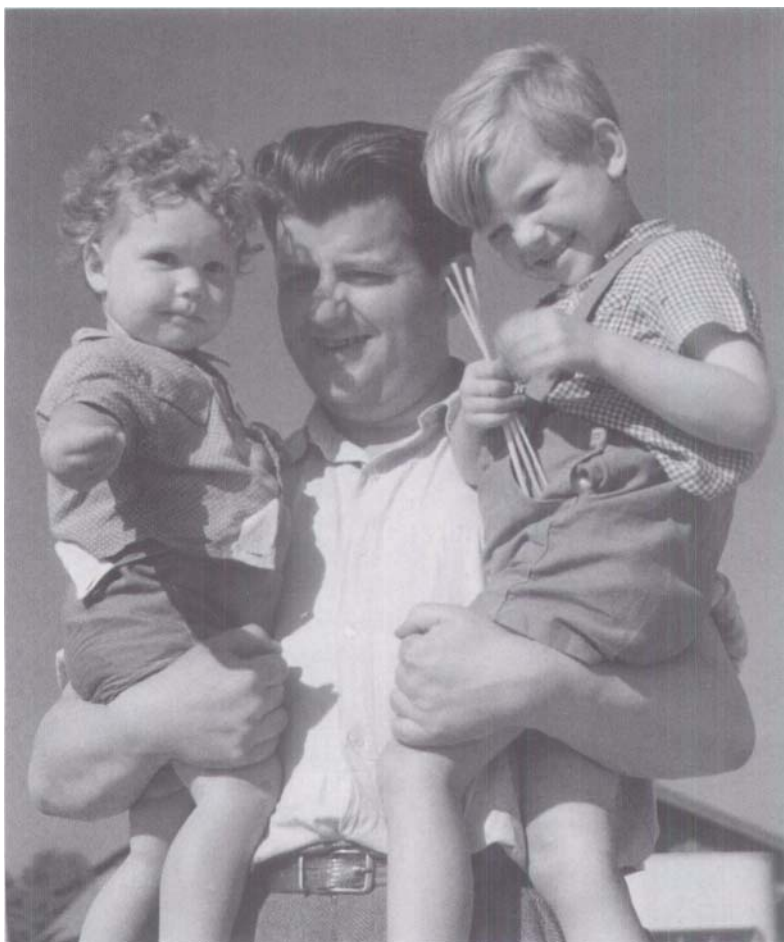
Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark: Portræt

Gartnernes fagforening i København og Omegn: Albums fra 50-års jubilæumsfest

Buntmagernes Stifteisesfond: Buntmagere

Restaurations Branchens Forbund, Tjenergruppen og Hotel- og Restaurationsgruppen

Bryggeriarbejderforbundet: Portrætter, store formater

Nye billeder af familien Hækkerup er indgået i billedsamlingen. Af ældre dato er dette billede, der viser to generationer Hækkerup. (ABA)

Fotografer

Pressefotograf Harry Nielsen: Dias: arbejdsforhold, overenskomstforhandlinger, kongresser, folkeafstemninger, portrætter m.m.

Arkiver, biblioteker og museer

Lokalhistorisk Arkiv for Fredericia og Omegn. Aflevering fra Dorthe Lynge Westergaard: Teknologisk Instituts bagerkursus 1923

Politiske partier

Socialdemokratiets Nyhedstjeneste, SNT: Portrætter, diverse emner

Socialdemokratiet Frederiksberg: Kreds-billeder

Afleveringer fra enkeltpersoner

Jørgen Berg: Boliger på landet, interiør/eksteriør

Erling Andresen: SUFs Hovedbestyrelse ca. 1910-1913

Oluf Unnerup: De Unge Pionerer. Pionerlejlere 1930'erne

Åse Jørgensen: Skrædderforbundets Kongres 1941

Bjarne Hedtoft: I album, portrætter samt situationer med fhv. statsminister Hans Hedtoft

Anne-Marie Hedegaard: Familiealbums, udlånt til ABA i 1998 med faderen fhv. statsminister Hans Hedtoft. Billederne af-fotograferet og indgået i ABAs billedsamling 1999

Ole Lange: Familien Hækkerup. Albums

Øvrige Organisationer

Dansk Arbejderidræts Forbund, D AI, Københavns Kredsen: Enkelte sportsgrene. Rejser

Sangforeningen Pro Cantu, herrekor: Albums

Medarbejdernes aktiviteter

Publikationer/Artikler 1999

Bjarne Avlund Frandsen

Tidsskrifter/årbøger 1998/1999. - i: Arbejderhistorie nr. 1, 1999, s. 90-96; nr. 2, 1999, s. 90-96; nr. 3, 1999, s. 89-96; nr. 4, 1999, s. 153-157

Gerd Callesen

Archivare der Arbeiterbewegung und Archivare von Unternehmerorganisationen tagten gemeinsam. 29. Jahreskonferenz der IALHI. - i: Mitteilungen des Förderkreises Archive und Bibliotheken zur Geschichte der Arbeiterbewegung nr. 15. s. 19-22

Socialdemokratiske internationaler. En bibliografi. - i: ABA årsskrift 1998. s. 38-43

Arbejdere i alle lande. - i: Claus Larsen-Jensen (red.): Vi forandrer verden ... Dansk arbejderbevægelse og internationalisering. København : AIF, 1999. s. 19-24

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv. - i: Claus Larsen-Jensen (red.): Vi forandrer verden ... Dansk arbejderbe-

vægelse og internationaliseringen. København : AIF, 1999. s. 205-206

Dánia munkássága az 1990-es évek végen. - i: A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Evkönyv 2000. s. 155-163 (udvidet udgave på tysk: Um Danien. s. 317-330)

Peter Christian Knudsen (1848-1910). - i: A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Evkönyv 2000. s. 218-224 (samme på tysk: Peter Knudsen: Der Versuch zur Einheit von Theorie und Praxis, s. 345-354)

Artikler om dansk og udenlandsk fagbevægelse i Danmarks Nationalleksikon bd. 13, 14, 15

Anmeldelser i: Arbejderhistorie, A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Evkönyv 2000, Beiträge zur Geschichte der Arbeiterbewegung, Socialisten

Anette Eklund Hansen

Anmeldelser i: Arbejderhistorie og Fortid og Nutid

Henning Grelle

Socialdemokratiet og Danmarks grundlove. - København: Socialdemokratiet, 1999.-30 s.

AIC - propaganda- eller efterretningsorganisation? - i: ABA årsskrift 1998. s. 30-37

Fra storlockout til Arbejdsmarkedets Grundlov. Hundrede dages kamp. - i: Aktuelt Focus 3. september, s. 4-5

Man kan ikke være venner med alle. - i: Dansk Grafia nr. 26, 16. december, s. 14-26

Jens Erik Kofoed Pedersen

Karl Kiefer - forretningsmand og arkivar. - i: ABA årsskrift 1998. s. 25-27

Karen Kræmer

Arbejderradio. - i: ABA årsskrift 1998. s. 28-29

Foredrag, undervisning og udstilling

Arbejderbevægelsen i efterkrigstiden. Roskilde Højskole 21. juni (Henning Grelle)

Foredrag om Arbejderbevægelsens Arkiv ved Rigsarkivets arkivaruddannelse, 29. oktober og 19. november (Anette Eklund Hansen)

Konferencer, seminarer og møder

Møde om kvalitet på internet, København 19. januar (Dorte Ellesøe Hansen og Bjarne Avlund Frandsen)

Møde i IALHI Coordination Committee, Gent 6. februar (Gerd Callesen)

Årsmøde i Center for studier i Arbejdsliv. Tema: Nye værdier i arbejdslivet, 18. marts (Anette Eklund Hansen)

Farmworkers in Denmark 1880-1920. Paper ved konference i Minneapolis om skandinavisk-amerikansk arbejderhistorie, 14.-17. april (Anette Eklund Hansen)

Symboler i hverdagen. Kursus på Danmarks Biblioteksskole, København 19.-21. april (Gitte Lunde Johansen)

ARLIS/Norden ekskursion til kunstbibliotekerne i Århus, 24.-26. april (Dorte Ellesøe Hansen, Gitte Lunde Johansen)

Nordisk kvindehistorikermøde, 13.-15. august (Anette Eklund Hansen)

IALHI årsmøde i Amsterdam, 8.-10.

september (Anette Eklund Hansen)

Seminar om septemberforliget, 15. september (Anette Eklund Hansen)

Møde i Landsforeningen til bevaring af fotografier og film (LFF), Rigsarkivet, 16. september (Karen Kræmer)

Høring om kompetenceudvikling på biblioteket, 23. september (Eva Nancke)

Arbejderbevægelsen og den kolde krig. SFAH seminar på Esbjerg Højskole, 9.-10. oktober (Anette Eklund Hansen)

Arkivseminar i Stockholm, 25.-26. oktober (Anette Eklund Hansen)

Kulturnet Danmark temadag om Digitale vandmærker, 11. november (Gitte Lunde Johansen)

Nordisk arkivmøde, Stockholm 22.-23. november (Anette E. Hansen, Karen Kræmer, Hannah Linden)

Kulturnet Danmark temadag om kommunikation med brugeren i centrum, 23. november (Gitte Lunde Johansen)

Møde om ophavsret og elektroniske medier, København 30. november (Dorte Ellesøe Hansen)

Redaktions-, konsulent- og foreningsarbejde

Formand for Arbejdermuseets Venne-

forening (Henning Grelle)

Censor ved historie på universiteterne (Anette Eklund Hansen)

Korresponderende redaktør til:

- A Nemzetközi Munkásmozgalom Történetéből. Évkönyv, Budapest (Gerd Callesen);
- International Labor and Work-ing-Class History, New York (Gerd Callesen)
- Socialism & Democracy, New York (Gerd Callesen)

Medlem af:

- Wissenschaftlicher Beirat der Internationalen Marx-Engels-Stiftung (IMES), Amsterdam (Gerd Callesen)
- Coordination Committee i International Association of Labour History Institutions (Gerd Callesen)
- Arbejdermuseets bestyrelse (Henning Grelle)
- Bildredaktion ABA årsskrift 1998 (Karen Kræmer)
- SFAHs bestyrelse (Anette Eklund Hansen)
- Komiteen til udarbejdelse af Kvindebiografisk Leksikon (Anette Eklund Hansen)
- Kulturministeriets Privatarkivudvalg (Anette Eklund Hansen)
- Redaktionen af Arbejderhistorie. Tidskrift for historie, kultur og politik (Anette Eklund Hansen)

Indholdsfortegnelse for Årsskrift 1-15, 1984-1999

Artikler

- Henrik A. Bengtsen*: Bjergene skælvede - og fødte en mus.
Træk fra Den socialdemokratiske Arbejderskoles første år, 1986 s. 30-37
- Gerd Callesen*: Mellem klassesolidaritet og politisk kritik:
Social-Demokraten og mordene i Chicago 1886-87, 1985 s. 15-21
- Gerd Callesen*: Arbejderkultur mod nazisme, 1992 s. 37-41
- Gerd Callesen*: Udfordring og omstilling, 1996 s. 21-26
- Niels Finn Christiansen*: Arkivstøv og guldstøv, 1992 s. 19-23
- Niels Finn Christiansen*: Journalisternes vagtparade - om politikens forsvindingsnummer, 1990s. 15-20
- Anette Eklund Hansen*: Skibstømmerstrejken i 1875 - en fælles sag for den københavnske arbejderbevægelse, 1986 s. 25-29
- Anette Eklund Hansen*: Ligeløn er også en mandesag, 1988 s. 26-32
- Anette Eklund Hansen*: De faglige kvinders kamp for ligeløn 1945-1973, 1993 s. 25-32
- Henning Grelle*: Et manuskript der aldrig kom på bogreolen, 1984 s. 20-22
- Henning Grelle*: Mysteriet om den røde fane, 1986 s. 16-24
- Henning Grelle*: Stærke smede, 1988 s. 16-21
- Henning Grelle*: AIC - propaganda- eller efterretningsorganisation?, 1998 s. 30-37
- Søren Hansen*: Regeringen fortsætter - om statsministerskiftet i 1972, 1995s. 11-18

Olav Harsløf: Mondegruppen og ABA, 1994 s. 26-29

Max Harvøe: Provokation, 1985 s. 3-5

Karen Jansson: Ravnen - i den danske politiske satiriske presse, 1987 s. 22-26

Johnny Laursen: Arkivet-med-det-lange-navn, 1994 s. 21-25

Uffe Lynglund, Lisbeth Lyngse og Jørgen Pedersen: Plads til os alle - en tv-serie i otte afsnit om arbejderbevægelsens historie, 1997 s. 7-10

Rasmus Mariager: Sabotagen mod Smith, Mygind & Hüttemeyer, 1998 s. 9-16

Karin Sandvad: Socialdemokratiske kvindegrupperinger, 1998 s. 17-24

Erik Strange Petersen: Socialdemokratiets gennembrudsvalg 1884, 1984 s. 8-16

Biografiske artikler

- Gerd Callesen*: Personer i arbejderbevægelsen - nationalt og internationalt. Hvor finder man dem?, 1995 s. 24-28
- Eva Christiansen*: Ernst Christiansens private arkiv, 1985 s. 22-25
- Anette Eklund Hansen*: De usynlige kvinders biografier, 1992 s. 13-18
- Anette Eklund Hansen*: Et liv indenfor tobakken - portræt af Ella Jensen, tidligere forbundsformand for tobaksarbejderne, 1995 s. 38-40
- Anette Eklund Hansen*: Laura Alkjærsg-Hedebøl - en pioner i arbejderoplysningens tjeneste, 1999 s. 18-25
- Jens Engberg*: Pio i forhør, 1992 s. 7-12

Henning Grelle: K.B. Andersen, 1914-1984, 1984 s. 31-32

Henning Grelle: C.N. Hauge og historien om en ministermødeprotokol, 1985 s. 26-33

Henning Grelle: Unge Jensen, 1987 s. 15-21

Olav Harsløf: Broby-Johansen - en central outsider i det 20. århundrede, 1999 s. 12-17

Rudy Hassing: Arkitekt Mogens Voltelens billedsamling, 1997s. 33-35

Povl Jensen: Povl Jensen - en af de ukendte helte, 1988 s. 33-36

Kjeld Olesen: Jens Otto Krags efterladte papirer, 1991 s. 9-12

Jens Erik Kofoed Pedersen: Dedikationer fra Staunings bogskab, 1986 s. 6-8

Jens Erik Kofoed Pedersen: Karl Kiefer - forretningsmand og arkivar, 1998 s. 25-27

Erik Pio: Den amerikanske Pio er også dansker, 1986 s. 14-15

Louis Pio: Karl Marx, 1989-90 s. 14-17

Karin Sandvad: Arbejderbevægelsens kvindelige pionerer i database, 1995 s. 19-24

Børge Schmidt: Peter Holm - dansk pioner? 1986 s. 9-11

Harald Wolbersen: En bladtegner i ABA: Djalmar Christoffersen, 1999 s. 29-32

Artikler om beger, bogvæsen, bibliografi

Marianne Bagge Hansen: Camouflerede illegale tryk, 1988 s. 37-38

Gerd Callesen: En veteran vender hjem, 1986 s. 12-13 *Gerd Callesen*: 'Et nyt og godt våben'. Socialdemokratiets

førlagspolitik i forrige århundrede, 1988 s. 8-15

Gerd Callesen: Fortsat udgivelse af Marx' og Engeis' værker, 1991 s. 31-33

Gerd Callesen og Gitte Lunde Johansen: Viden er magt, 1994 s. 16-20

Niels Finn Christiansen: Jubilæumsskrifter i gamle og nye gevandter, 1987 s. 8-14

Henning Grelle og Hannah Linden: Foreningshistorien blomstrer. Socialdemokratiske jubilæumsskrifter i ABA 1983/84, 1984s.29-31

Tove Svendsen: 'Proletarer i alle lande, foren jer'. Det kommunistiske manifest i Danmark gennem 100 år, 1984 s. 17-19

Anne-Lise Walsted: Socialdemokratiets Aarhundrede - en god ide, 1989-90 s. 21-28

Artikler om/fra det daglige arbejde

Ole Arent: Fagblade bliver hurtigt sjældne, 1984 s. 26-28 *Ole Arent*: Mange bække små ... Lokalpressen som kilde,

1987 s. 32-33

Ole Arent: Danske fagblade i ABA, 1991 s. 34-35 *Ole Arent*:

Wanted - Dead or Alive, 1996 s. 42 *Ole Arent og Gerd Callesen*: Arbejderhistorie og videnskab,

1997s. 29-32

Ole Arent: Mikrofilm i ABA, 1999 s. 33-40 *Per Askbo*: Arkivet der vokser dag for dag, 1991 s. 16-19 *Marianne Bagge Hansen*

og *Hans Uwe Petersen*: Nu er

'Stauning' oppe og kører ... Status for projektet Fælles bibliotekssystem for LO og tilsluttede organisationer, 1996s. 12-14 *Gerd Callesen*: Social-Demokraternes

abonnenter 1875-1877.

Et lokalhistorisk grundmateriale, 1984 s. 6-7 *Gerd Callesen*: Arbejderbevægelsens fortid i Østeuropa,

1992 s. 24-27 *Gerd Callesen*: IALHI's 24. årskonference

1993, 1993 s. 33-34

Gerd Callesen: Socialdemokratiske internationaler. En bibliografi, 1998 s. 38-43 *Anette Eklund Hansen*:

Arbejdererindringer på ABA, 1987 s. 27-31

Anette Eklund Hansen: 28. ITH-konference i Linz 1992, 1992 s. 42-44

Dorte Ellesøe Hansen: 'Stauning eller Kaos' og ABA's plakatsamling, 1987 s. 39-41

Henning Grelle: Tale ved åbningen af udstillingen 'Stauning eller kaos', 1993 s. 37-38 *Hening Grelle:* Hvad med de røde faner?, 1995 s. 29-37

Henning Grelle: Arbejderregering på kobberplatter, 1997 s. 36-40

Karen Jensen: Nyt om arbejderen i fotografiet, 1984 s. 23-26

Jens Erik Kofoed Pedersen: AOF på Bornholm, 1997 s. 11-13

Jens Erik Kofoed Pedersen: Tradition og historie fra B&W bevares i ABA. Arbejderarkivalier fra Burmeister & Wain Skibsværft, 1997 s. 26-28

Jens Erik Kofoed Pedersen: Katolske arbejderes arkiv 1999, s. 26-28

Stine Korst: DKP's filmarkiv, 1996 s. 33-35

Karen Kræmer: Sig det med billeder, 1988 s. 22-25

Karen Kræmer: Billeder fra Sovjetunionen, 1989-90 s. 18-20

Karen Kræmer: Land og Folks billedsamling i ABA, 1992 s. 34-36

Karen Kræmer: ABA's billeder i elektronisk katalog, 1993 s. 35

Karen Kræmer: Oplysende billeder, 1996 s. 56

Karen Kræmer: Når et jubilæum er over os, 1997 s. 23-24

Karen Kræmer: Arbejderradio, 1998 s. 28-29

Torsten Lange: BOPA 'vender tilbage' ..., 1996 s. 36-41

Torsten Lange: DKP åbner sig, 1997 s. 14-19

Gitte Lunde Johansen: Specialeopgaver i ABA - en koncentration af viden, 1996 s. 43-44

Gitte Lunde Johansen: Billedværker-bøger af format!, 1997 s. 20-22

Flemming Michaelsen: ABA og DDR, 1996 s. 27-32 *Børge Pedersen:* ABA's 75 års jubilæum, 1984 s. 4-5 *Børge Pedersen:* 'Den levendes døde tale lærte mig mindre end den dødes levende tale', 1984 s. 33

Karen Pedersen: Hvorfor gik slagterne med bowlerhat? 1991 s. 13-15

Hans Uwe Petersen: DKP's arkiv i ABA, 1989-90 s. 8-13 *Hans Uwe Petersen:* EDB i arkivafdelingen, 1991 s. 20-24

Hans Uwe Petersen: Danmarks Røde Hjælp - i Kominterns arkiv, 1992 s. 28-33

Hans Uwe Petersen: ABA's bøger og blade på nettet, 1999 s. 9-11

Inge Marott Post: Skriv og fortæl ... om dit liv og dit arbejde, 1994 s. 9-15

Inge Marott Post: Skriv og fortæl - på vågeblus, 1998 s. 44-45

Bent Rønne: De socialistiske ungdomsforbunds arkiver på ABA, 1991 s. 25-30

75 års internationalt ungdomsarbejde, 1994 s. 30-31

Beretninger og afleveringer

Trykte og utrykte afleveringer til ABA, 1984 s. 34-36; 1985 s. 38-41; 1986 s. 41-45; 1987 s. 42-44; 1988 s. 43-46; 1989-90 s. 36-42; 1991 s. 39-42; 1992 s. 48-52; 1993 s. 42-44; 1994 s. 35-40; 1995 s. 44-51; 1996 s. 50-55; 1997 s. 44-50; 1998 s. 49-54; 1999 s. 44-50

Virksomheden, 1985 s. 6-7; 1986 s. 3-5; 1987 s. 3-7; 1988 s. 3-7; 1989-90 s. 3-7; 1991 s. 3-8; 1992 s. 3-6; 1993 s. 3-5; 1994 s. 3-8; 1995 s. 3-9; 1996 s. 3-11; 1997 s. 3-6; 1998 s. 3-8; 1999 s. 3-8

Medarbejdernes aktiviteter, 1986 s. 46-47; 1987 s. 45-46; 1988 s. 47-48; 1989-90 s. 43-47; 1991 s. 43-46; 1992 s. 53-55; 1993 s. 45-48; 1994 s. 41-44; 1995 s. 52-55; 1996 s. 58-60; 1997 s. 51-52; 1998 s. 55-56, 1999 s. 51-52

Vi præsenterer ABA, 1993 s. 6-24

Bibliografier

Marianne Bagge Hansen: Jubilæumsskrifter 1988-1990, 1989-90 s. 29-33; 1990-1991, 1991 s. 36-38; 1991-1992, 1992 s. 45-47; 1992-1993, 1993 s. 39-41; 1993-1994, 1994 s. 32-34; 1994-1995, 1995 s. 41-43

Dorte Ellesøe Hansen: Jubilæumsskrifter 1995-96, 1996 s. 45-47; 1996-97, 1997 s. 41-43; 1997-98, 1998 s. 46-48;

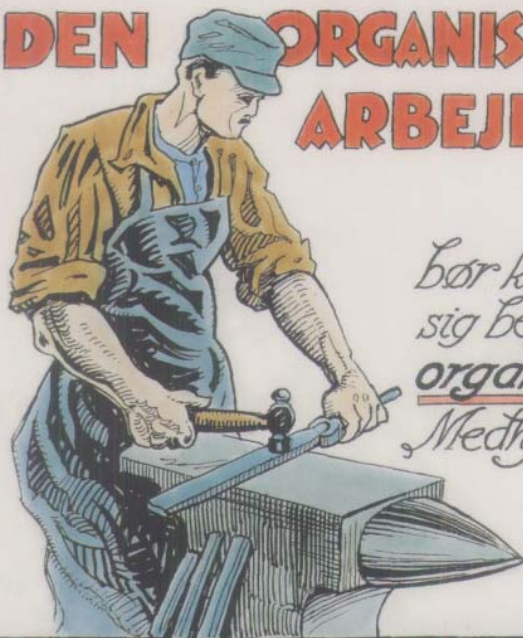
1998-99, 1999s. 41-43 *Hannah Linden*: Bibliografi over
dansksproget litteratur om
den spanske borgerkrig, 1985 s. 8-12 *Hannah Linden*:
Jubilæumsskrifter 1984-1985, 1985 s.
34-37; 1985-1986, 1986 s. 38-40; 1986-1987, 1987 s.
36-38; 1987-1988, 1988 s. 38-41 *Hannah Linden og Karen
Pedersen*: Skjulte bibliografier I
og 2, 1987 s. 34-36, 1988 s. 41-43

Andet

Anette Eklund Hansen: Indsamling af arkivmateriale, 1989-90
s. 34-35
Henning Grelle: Et dødsfald (Børge Petersen), 1995 s. 10
Willy Markvad: Arbejderbevægelsens Udstillingsudvalg, 1984
s. 38; 1985 s. 42-43
Børge Petersen: Arbejdererindringer. Erfaringer fra en 'stu-
diekreds', 1985 s. 13-14
Annoncer, 1985 s. 44-48; 1986 s. 47-48; 1987 s. 47-48; 1991 s.
47-48
Arbejdermuseet, 1984 s. 39
Danske fagblade i ABA. Katalog med registre, 1989-90 s. 48

Indholdsfortegnelse for Årsskrift 1-9. 1994 s. 45-47
Indholdsfortegnelse for Årsskrift 1-10. 1995 s. 56-58
Indholdsfortegnelse for Årsskrift 1-15. 1999 s. 53-56

DEN ORGANISEREDE ARBEJDER

*Bør kun lade
sig betjene af
organiserede
Medhjælpere!*

DANSK HANDELS- OG KONTORMEDHJÆLPERFORBUND

(MEDLEM AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND)

OPTAGER ALLE HANDELS- OG KONTORMEDHJÆLPERE OG LÆRLINGE-AFDELINGER I ALLE BYER